

Porodica: Asteraceae
(Compositae)

Zeleni ili trajnice, malokad polugrmovi. L. izmjenični, ponekad nasuprotni, bez palistića. Cvj. u gl. koje su obavijene ovojem ljuskavih l. (ovojni l.), višesimetrični ili jednosimetrični, ♂, o, oo ili poligamni; ispod pojedinog cvj. nalaze se ponekad ljuskave br.; č. ili potpuno zakržljala ili razvijena kao dlačice, ljuščice, čekinjice ili maleni kožičast rub (papus); vj. ili višesimetričan, cjevast, na rubu s 4 do 5 zubaca, ili jednosimetričan s kratkom cijevi, a rub mu je produljen u duguljast jezičac; 5 pr., prirasli na vj.; a. srasle u cijev iz koje viri t.; pl. podrasla, 1-gradna, s 1 sjem. zametkom; p. je roška koja često nosi krunicu (papus), ponekad s kljunom.

Rodovi

1	Gl. jednospolne, o, ♂ s više cvj., ♀ s 1–2 cvj.	2
	Gl. redovno s ♂ cvj., uz njih ponekad s nekoliko jednospolnih (često obodnih) ili sterilnih cvj.; malokad su svi cvj. ♀, ali tada sadrže gl. velik broj cvj.	3
2	Ovojni l. ♂ gl. međusobno srasli	Ambrosia str. 347
	Ovojni l. ♂ gl. slobodni	Xanthium str. 347
3	Svi ili bar središnji cvj. gl. cjevasti; rub vj. na 4–5 dijelova rascijepan; b. bez mliječnih sokova (Tubuliflorae)	4
	Svi cvj. jezičasti (jednosimetrični); b. s mliječnim sokovima (Liguliflorae)	85
4	Svi cvj. u gl. cjevasti	5
	Središnji cvj. cjevasti, obodni jezičasti ¹	55
5	L. nisu trnovito nazubljeni	6
	L. trnovito nazubljeni	41
6	Papusa nema ili je razvijen u obliku malenog ruba ili krunice	7
	Papus je bar kod središnjih cvj. gl. razvijen u obliku dlačica, čekinjica ili ljuščica	16
7	Cvj. ružičasti, crveni ili ljubičasti	Centaurea str. 363
	Cvj. žuti, bijeli ili smeđožučkasti	8
8	Ovojni l. završavaju malim trnom	Centaurea str. 363
	Ovojni l. bez trna	9

¹ Kod vrste *Inula conyza* DC. su obodni jezičasti cvj. končasti, te donekle sličje cjevastim cvj.!

9	L. cjeloviti	10
	L. perasto razdijeljeni	13
10	Gl. vrlo malene, u hrpicama; cvj. bjelkasti ili crvenkastosmeđi	11
	Gl. veće, a cvj. žuti, ili gl. malene, ali raspoređene u metlicu	12
11	St. rašljasto razgranjena, uspravna; roške na obodu gl. obavijene unutarnjim ovojnim l.	Micropus str. 343
	St. vrlo malena (do 5 cm visoka); roške na obodu gl. nisu obavijene unutarnjim ovojnim l.	Evax str. 343
12	Gl. u metličastom cvatu	Artemisia str. 352
	Gl. pojedinačne na dugim stapkama ili po 1–2 sjedeće, u pazuču l.	Carpesium str. 347
13	Gl. u gustim gronjama	Tanacetum str. 351
	Gl. pojedinačne	14
14	Vrlo razgranjen polugrm sa sivkasto pustenastim l.	Santolina str. 348
	Jednogod. gole b.	15
15	Cvjetišta s ljuskavim br.	Anthemis str. 348
	Cvjetišta golo	Matricaria str. 352
16	L. na st. nasuprotni	17
	L. na st. izmjenični	19
17	Gl. pojedinačne; cvj. žuti ili smeđožuti	Bidens str. 348
	Gl. u gronji; cvj. crvenkasti, modri ili ljubičasti	18
18	Cvj. modri; l. cjeloviti; papus od ljuščica koje na vrhu nose čekinjice	Ageratum str. 341
	Cvj. mutnocrvenkasti; l. redovno dlanoliko rascijepani; papus redovno u obliku jednostavnih čekinjica	Eupatorium str. 341
19	Papus u obliku jednostavnih dlačica ili ljuščica	20
	Papus bar djelomično (naročito kod obodnih cvj.) u obliku perasto razgranjenih dlačica	40
20	Unutarnji ovojni l. nadvisuju cvj., sjajni, obojeni ili snježno bijeli, te ± zrakasti; obodni cvj. sterilni, dvousnati	Xeranthemum str. 358
	Unutarnji ovojni l. ni sjajni ni zrakasti	21
21	Ovojni l. nejednaki, poredani kao crepovi na krovu	22
	Ovojni l. jednako dugi, jednoredni	51
22	Cvj. žuti, bjelkasti ili crvenkastosmeđi	23
	Cvj. ružičasti, crveni ili modri	32

- 23 L. goli, usko linealni; središnji cvj. žuti **Aster str. 342**
L. dlakavi 24
- 24 Gl. gusto skupljene, obavijene zvjezdolikim ovojem koji se sastoji od baršunasto bijelih l. **Leontopodium str. 344**
Gl. nisu obavijene baršunasto bijelim zvjezdolikim ovojem . . . 25
- 25 Gl. malene, u hrpicama, s 5-bridastim ovojem; obojni cvj. ♀, obavijeni ljuskavim br. koje su jednako duge kao i ovojni l. **Filago str. 343**
Ovoj valjkast ili poluokruglast, nikada 5-bridast 26
- 26 Ovojni l. nisu suhokožičasti **Inula str. 345**
Ovojni l. bar na vrhu suhokožičasti 27
- 27 Cvj. oo; b. često s kratkim vriježama **Antennaria str. 344**
Svi cvj. ♂ ili obojni ♀ ili sterilni 28
- 28 Dlake papusa u dva reda; snježnobijela, gusto dlakava b. primorskih krajeva **Centaurea str. 363**
Dlake (ili ljuščice) papusa u jednom redu 29
- 29 ♀ obojni cvj. u više redova 30
♀ obojni cvj. jednoredni 31
- 30 Gl. na dugu dršku; polugrmovi **Phagnalon str. 345**
Gl. na kratku dršku; zeljaste b. **Gnaphalium str. 344**
- 31 Papus u obliku ljusaka; ovojni l. zeleni, samo na rubu suhokožičasti **Amphoricarpus str. 358**
Papus u obliku dlačica; ovojni l. čitavi suhokožičasti **Helichrysum str. 345**
- 32 Ovojni l. na vrhu trnovito ušiljeni i kukasto savijeni **Arctium str. 359**
Ovojni l. nisu na vrhu kukasto savijeni 33
- 33 B. s kratkim vriježama; ovojni l. uski, suhokožičasti **Antennaria str. 344**
B. bez vriježa 34
- 34 Ovojni l. na vrhu s (često trepavičavim) suhokožičastim privjeskom ili na rubu suhokožičasti, ili se završavaju rasperanim trnom . . . 35
Ovojni l. nisu na vrhu suhokožičasti, ne završavaju se trnom ili je taj trn cjelovit 36
- 35 Sve zrake papusa ljuskave **Amphoricarpus str. 358**
Papus bar djelomično čekinjast **Centaurea str. 363**

- 36 Ovojni l. bez trna ili trn ne otpada 37
Ovojni l. na vrhu s malenim trnom koji kasnije otpada **Centaurea str. 363**
- 37 Papus tamnocrven; l. rasperani, na rubu pilasti **Crupina str. 363**
Papus redovito bijel 38
- 38 L. odozdo bijelo pustenasti; papus prirastao na pločicu koja okružuje p. **Jurinea str. 359**
L. nisu odozdo pustenasti; papus srastao u prsten ili slobodan . . 39
- 39 Zrake papusa srasle pri dnu u prsten; l. na rubu trnovito trepavičavi; p. je prirastao na cvjetiste ravno (pri dnu) **Carduus str. 359**
Zrake papusa slobodne; l. nisu trnovito trepavičavi; p. je prirastao na cvjetiste koso (postrance) **Serratula str. 363**
- 40 Cvjetiste mesnato; roška 4-bridna; gl. vrlo velike; kultivirana b. **Cynara str. 362**
Cvjetiste nije mesnato; roška nešto sploštena; gl. osrednje veličine **Cirsium str. 361**
- 41 Papusa nema ili je razvijen kao malene ljuščice ili jednostavne dlačice 42
Bar u vanjskim cvj. dlačice papusa rasperane 48
- 42 B. nosi veći broj gl., svaka s 1 cvj. (tj. svaki cvj. ima poseban ovoj, a svi su cvj. skupljeni u okruglasti glavičasti cvat ispod kojeg se nalaze prema dolje svinute br.) **Echinops str. 358**
Svaka gl. sadrži veći broj cvj. 43
- 43 Cvjetiste s jamicama, koje su obrubljene nazubljenom kožicom **Onopordum str. 363**
Cvjetiste s ljuskama ili čekinjicama 44
- 44 Ovojni l. trnovito nazubljeni ili završavaju rasperanim trnom . . . 45
Ovojni l. šiljasti ili završavaju jednostavnim trnom 46
- 45 Papusa nema ili je razvijen kao ljuščice **Carthamus str. 367**
Papus je razvijen u obliku čekinjica (10 vanjskih su dulje a 10 unutarnjih kraće) **Cnicus str. 368**
- 46 F. slobodni **Carduus str. 359**
F. bar pri dnu srasli u cijev 47
- 47 L. se spuštaju niz st. **Tyrimnus str. 363**
L. se spuštaju niz st. **Silybum str. 362**

- 48 Unutarnji ovojni l. produljeni, zrakasto rašireni, obojeni ili bijeli
Unutarnji ovojni l. nisu zrakasto rašireni 49
Carlina str. 358
- 49 Cvjetište mesnato; gl. velike, ovojni l. široki; Kultivirana b.
Cvjetište nije mesnato; ovojni l. uski 50
Cynara str. 362
- 50 Ovojni l. završavaju jednostavnim trnom ili bez trna
Ovojni l. završavaju rasperanim trnom 51
Cirsium str. 361
Picnomon str. 362
- 51 St. bez l., samo s ljuskama; prizemni l. srcoliki ili bubrežasti . . 52
St. nosi l. 53
- 52 St. s 1–5 gl.; gl. pojedinačne, na dugim stapkama
St. s mnogo gl.; gl. u grozdastom cvatu 54
Homogyne str. 354
Petasites str. 354
- 53 Cvj. crvenkastoljubičasti ili blijedo crveni
Cvj. žuti ili narančasti 54
Adenostyles str. 354
- 54 Svi cvj. ž, cjevasti
Središnji cvj. cjevasti, obodni ♀, končasti 55
Senecio str. 355
Erechtites str. 355
- 55 Papus razvijen kao ljuščice, čekinjice ili dlačice 56
Papusa nema ili je razvijen kao malena krunica ili (ponekad trepa-
vičavi) rub 73
- 56 L. nasuprotni 57
Bar gornji l. izmjenični 59
- 57 Gl. malene, poluokruglaste, s kratkim, bijelim jezičastim cvj.; l. cjelo-
viti 58
Gl. osrednje ili velike; jezičasti cvj. žuti 58
Galinsoga str. 348
- 58 L. cjeloviti, cjelovitog ruba; cvj. zlatnožuti; papus od dlačica
L. razdijeljeni ili bar na rubu pilasti; roška bez kljuna 59
Arnica str. 354
Bidens str. 348
- 59 Papus od 2 do 4 uske ljuščice koje otpadaju; gl. velike; jezičasti cvj.
žuti 60
Papus od mnogo ljuščica ili od dlačica 60
Helianthus str. 348
- 60 Papus od ljuščica 61
Papus od dlačica (ili samo vanjski od nazubljenih ljuščica) . . . 63
- 61 Ljuščice papusa slobodne
Ljuščice papusa srasle u krunicu 62
Asteriscus str. 347
- 62 L. lancetasti; obodne roške trobridne, na bridovima usko okriljene
L. široki, srcoliki ili rombični; sve roške uglavnom jednake, nisu okri-
ljene 64
Bupthalmum str. 347
Telekia str. 347
- 63 Obodni cvj. bijeli, modrikasti ili ljubičasti 64
Obodni cvj. žuti 67
- 64 St. nosi ljuske; gl. većinom u grozdastom cvatu
St. nosi l. ili nema ni l. ni ljusaka 65
Petasites str. 354
- 65 Obodni cvj. vrlo uski, u 2 ili više redova; papus u 1 ili 2 reda . . 66
Obodni cvj. širi, 1-redni 67
Aster str. 342
- 66 Papus u svim cvj. 1-redan
Papus u središnjim cvj. 2-redan, u obodnim 1-redan 68
Erigeron str. 343
Stenactis str. 343
- 67 L. prizemni; st. nosi ljuske
St. nosi l. 68
Tussilago str. 353
- 68 Vanjske zrake papusa od nazubljenih ljuščica, unutarnje od dlačica
Sve zrake papusa od dlačica 69
Pulicaria str. 346
- 69 Ovojni l. nejednaki, poredani kao crepovi na krovu 70
Ovojni l. jednake duljine, nisu poredani kao crepovi na krovu . 71
- 70 Gl. malene, s malo obodnih cvj, rasporedene u gr. ili u metlicu; a. bez
privjesaka 72
Gl. pojedinačne ili u gronji ili metlici; a. pri dnu s privjeskom
Solidago str. 341
Inula str. 345
- 71 Gl. u klasovima; bazalni l. sa široko okriljenom peteljkom
Gl. pojedinačne ili u gronji; peteljka bazalnih l. nije ili je samo nez-
natno proširena 72
Ligularia str. 355
- 72 Roške obodnih cvj. često bez papusa; ovojni l. u 2–3 reda, izvana bez
ljusaka 73
Sve roške s papusom; ovojni l. 1-redni, često izvana obavijeni ljuščica-
ma 74
Doronicum str. 354
Senecio str. 355
- 73 Obodni cvj. različito obojeni, ali nikada žuti 74
Obodni cvj. žuti (iznimno žučkastoželeni) 79

74	L. u prizemnoj rozeti (malokad samo na donjem dijelu st.); gl. na stapkama bez l.; središnji cvj. ♂, obodni ♀; ovojni l. dvoredni	
		Bellis str. 342
	St. nosi l.	75
75	Cvjetišće golo	76
	Cvjetišće ljuskavo	78
76	Roška s 10, malokad s 5 rebara (u posljednjem slučaju bez sluzastih stanica)	77
	Roška s ledne strane glatka ili poprečno naborana, s trbušne strane s 3 ili 5 rebara (u posljednjem slučaju na čitavoj površini sa sluzastim stanicama, a b. sa šupljim cvjetišćem)	Matricaria str. 352
77	Roška s 5 ili 10 rebara, bez sluzastih stanica i smolastih kanala	
		Tanacetum str. 351
	Roška s 10 rebara, na rebrima sa sluzastim stanicama, u brazdama sa smolastim kanalima	Leucanthemum str. 350
78	Roška okrugla ili splošteno 4-bridna, s rebrima	Anthemis str. 348
	Roška sploštena, bez rebara; obodni cvj. većinom bijeli	Achillea str. 349
79	Cvjetišće golo	80
	Cvjetišće ljuskavo	81
80	Roška jako svinuta, s ledne strane bradavičava; l. cjelovitog ruba ili nazubljeni	Calendula str. 357
	Roška vrlo malo ili nimalo svinuta; l. pilasti ili rasperani	Chrysanthemum str. 350
81	L. cjeloviti	82
	L. perasto razdijeljeni	84
82	Cijev vj. odebljala; l. odozdo fino dlakavi, ovojni l. trnovito bodljasti; obodni cvj. blijedožuti; obodne roške s obje strane okriljene	Pallenis str. 347
	Cijev vj. nije odebljala	83
83	L. lancetasti; obodne roške trobridne, na bridovima usko okriljene	Buphthalmum str. 347
	L. široki, scroliki ili rombični; sve roške uglavnom jednake, nisu okriljene	Telekia str. 347
84	Roška okrugla ili sploštena, 4-bridna; gl. na dugim stapkama	Anthemis str. 348
	Roška sploštena; gl. malene, u gustim gronjama	Achillea str. 349

85	L. trnovito nazubljeni	86
	L. nisu trnovito nazubljeni	87
86	Papus od 2 do 3 čekinjice	Scolymus str. 368
	Papus od mnogo dlačica	103
87	Papusa nema ili je razvijen kao uzak, kožičast rub	88
	Papus bar djelomično (na središnjim roškama) razvijen	91
88	St. nosi l.	89
	St. bez l., s 1–5 gl.	90
89	Zrele roške duguljaste ili jajolike, s 20–30 finih rebara, uspravne	Lapsana str. 368
	Zrele roške produženo linealne, zvjezdoliko raširene	Rhagadiolus str. 369
90	St. nije na vrhu odebljala; roška s 5 rebara	Aposeris str. 368
	St. na vrhu odebljala; roška s 10 rebara	Arnoseris str. 368
91	Cvjetišće s dugim ljuščicama; papus od tankih, nerazgranjenih dlačica, na obodnim p. otpada; obodni p. s unutarnje strane trobridi i na bridovima okriljeni; b. sredoz. podr.	Lagoseris str. 372
	Drukčije b.	92
92	Papus bar na središnjim cvj. od ljuščica, ponekad sa širokim, bodljastim ljuskama, a između njih s kraćim čekinjama	93
	Papus od dlačica	95
93	Cvj. modri (malokad bijeli ili crvenkasti)	Cichorium str. 368
	Cvj. žuti	94
94	St. bez l. (l. u rozeti); roške na rubu i u sredini cvjetišća gotovo valjkaste, a one između njih okriljeno sploštene	Hyoseris str. 368
	St. nosi l.; sve roške uglavnom jednake, tj. oblo valjkaste	Hedypnois str. 369
95	Dlake papusa rasperane	96
	Dlake papusa jednostavne	103
96	Cvjetišće s uskim ljuskama; st. bez l. ili s nekoliko l.	
		Hypochoeris str. 369
	Cvjetišće golo	97
97	Ovojni l. 1-redni	98
	Ovojni l. 2-redni ili poredani kao crepovi na krovu	99
98	L. cjelovitog ruba	Tragopogon str. 371
	L. nazubljeni	Urospermum str. 370

- 99 Ovojni l. goli, trokutasto jajoliki, unutarnji široko lancetasti, pravilno poredani; dlake papusa većinom međusobno ispercima isprepletene 100
Ovojni l. goli ili dlakavi, linealni, nisu pravilno poredani; dlake papusa nisu međusobno isprepletene 102
- 100 Roška pri dnu hrskavičavo odebljala; ovojni l. na vrhu odebljali; l. ± rasperani **Podospermum str. 372**
Roška nije pri dnu odebljala; ovojni l. nisu na vrhu odebljali; l. cjelovitog ruba 101
- 101 Dlake papusa bijele ili crvenkaste, s dugim ispercima koji su međusobno isprepleteni **Scorzonera str. 371**
Dlake papusa crvenkaste, s kratkim ispercima **Gelasia str. 372**
- 102 St. bez l. ili s 1 – 2 l. ispod mjesta razgranjenja **Leontodon str. 369**
St. nosi l. **Picris str. 370**
- 103 Roške dvovrsne: unutarnje glatke ili bodljaste, obodne izbrazdane, žljebaste ili izbočene 104
Sve roške jednake 106
- 104 Obodne roške izbočene, okrugle; postrane gl. sjedeće **Zacyntha str. 369**
Obodne roške iznutra rebraste ili okriljene ili poprijeko izbrazdane 105
- 105 Obodne roške s unutarnje strane rebraste ili okriljene **Crepis str. 375**
Obodne roške poprijeko izbrazdane **Reichardia str. 373**
- 106 Roške s kljunom 107
Roške bez kljuna 111
- 107 Kljun roške pri dnu s krunicom; gl. s malim brojem cvj. **Chondrilla str. 372**
Kljun roške nema pri dnu krunice 108
- 108 St. bez l. **Taraxacum str. 372**
St. nosi l. 109
- 109 Papus jednoređan, pri dnu okružen krunicom koja se sastoji od čekinjica **Mycelis str. 374**
Papus dvoređan, oba reda jednako duga 110
- 110 Roška sploštena **Lactuca str. 374**
Roška valjkasta ili prizmatična, nikada sploštena **Crepis str. 375**

- 111 Roška sploštena 112
Roška okrugla ili prizmatična 113
- 112 Papus 1-ređan, pri dnu okružen krunicom koja se sastoji od čekinjica; cvj. modri **Cicerbita str. 373**
Papus dvoređan; cvj. žuti **Sonchus str. 373**
- 113 Cvj. ljubičasti ili crveni; u gl. malo cvj. **Prenanthes str. 375**
Cvj. žuti (malokad narančasti ili blijedoružičasti) 114
- 114 Roška na vrhu bradavičava; st. bez l. **Taraxacum str. 372**
Roška glatka 115
- 115 Roška prema vrhu nešto sužena; ovojni l. dvoredni ili poredani kao crepovi na krovu (ne posve pravilno); papus često snježno bijel **Crepis str. 375**
Roška nije prema vrhu sužena, nego s uskim izveruganim rubom koji obavlja papus, s 10 rebara, okrugla ili prizmatična; papus mutno bijel **Hieracium str. 377**

Vrste

1. **Eupatorium** L. — konopljuša

Trajnica; l. najčešće dlanoliko razdijeljeni,¹ na rubu pilasti; cvj. mutno crvenkasti. »Konopljuša«. **cannabinum** L.

2. **Ageratum** L. — plavuša

Jednogod. zelen; l. jajoliki ili srcoliko jajoliki; gl. u gronji. *Kult. i podivlj.* Meksička p. **mexicanum** Sims

3. **Solidago** L. — zlatnica, krkica

- 1 Gl. razmjerno velike (7 – 10 mm duge), u gr. ili metlici; cvj. žuti. Šume, planin. livade i dr. Obična z. **virgaurea** L.²
Gl. malene (5 – 6 mm duge), smještene na gornjoj strani svinutih grana na vrhu st., te tvore piramidalnu metlicu 2
- 2 St. gola; jezičasti cvj. znatno nadvisuju ovoj. *Kult. i podivlj.* (S. *gigantea*) **serotina** Ait.
St. gusto dlakava, jezičasti cvj. gotovo ne nadvisuju ovoj *Kult. i podivlj.* **canadensis** L.

¹ Kod var. *invisum* DC. i *simplicifolium* Hall. cjeloviti su l!

² Obuhvaća više oblika.

4. *Bellis* L. — tratinčica

- 1 Jednogod. zelen; gl. 10–15 mm široke; b. cvate redovno u proljeće. Sredoz. podr. Jednogodišnja t. **annua** L.
Trajnice; gl. 12–35 mm široke 2
- 2 L. s 1 žilom,¹ obrnuto jajoliko kijačasti; ovojni l. tupi; gl. 12–30 mm široke; b. cvate većinom u proljeće. Livade. Obična t. **perennis** L.
L. s 3 žile, duguljasti; ovojni l. donekle ušiljeni; gl. 25–35 mm široke; b. mnogo snažnija, cvate u jesen. Sredoz. podr. Šumska t. **sylvestris** Cyr.

5. *Aster* L. — zvjezdan

- 1 Svi l. prizemni, u rozeti; st. s 1 gl.; središnji cvj. žuti, obodni bijeli ili crvenkasti. Pretplanin. i planin. podr. Rozetasti z. **bellidiastrum** (L.) Scop.
St. nosi l. 2
- 2 Obodnih (jezičastih) cvj. nema; središnji cvj. zlatnožuti; l. linealni, goli. Zlatokosi z. **linosyris** (L.) Bernh.
Obodni cvj. razvijeni; l. nikada linealni 3
- 3 Jezičasti (obodni) cvj. sterilni; l. lancetasti, napola obuhvaćaju st., cje-
lovitog ruba; gl. u terminalnoj metlici; ovojni l. ljepljivi; središnji cvj.
žuti, obodni crvenkasto ljubičasti. Ilirski z. **illyricus** (Murb.) K. Maly
Jezičasti cvj. fertilni (♀) 4
- 4 St. niska, s 1 gl.; gl. 4–6 cm široka; ovojni l. gusto dlakavi; jezičasti
cvj. modroljubičasti, središnji žuti. Planin. podr. Planinski z. **alpinus** L.
St. s više gl. 5
- 5 St. kratko dlakava; l. naročito odozdo hrapavo dlakavi; gl. u rahlom
gr.; ovojni l. tupi, strše; jezičasti cvj. modroljubičasti, središnji žuti.
Brdski z. **amellus** L.
St. gola ili u gornjem dijelu 4-redno dlakava; jezičasti cvj. ljubičasti ili
svjetlomodri 6
- 6 St. gola; gornji l. sjedeći; gl. u rahloj gronji; unutarnji ovojni l. sa širo-
kim kožičastim rubom. Uz more. Primorski z. **tripolium** L.
St. u gornjem dijelu 4-redno dlakava; gornji l. pri dnu obuhvaćaju st.;
gl. u vrlo razgranjenoj metlici; ovojni l. zeleni. *Kult. i podivlj.* Novo-
belgijski z. **novi belgii** L.

¹ Dvije su postrane žile nejasne.

6. *Erigeron* L. — hudoljetnica
(inkl. *Conyza* Less.)

- 1 Jezičasti cvj. strše, uglavnom dvostruko dulji od središnjih cvj.; trajnice; središnji cvj. svi ♀, cjevasti, crvenkasti. Planin. podr. (E. glabratus) Planinska h. **polymorphus** Scop.
Jezičasti cvj. uspravni, redovno nisu dulji od središnjih cvj.; zeleni, ma-
lokad trajnice 2
- 2 Trajnica ili 2-god. zelen; l. hrapavo dlakavi; ovojni l. bijelo dlakavi; središnji cvj. zelenkastožuti, jezičasti crvenkasti ili bjelkasti. Kame-
nita mjesta, točila. Kamenjarska h. **acer** L.
Jednogod. zeleni 3
- 3 St. ukočeno dlakava; l. čekinjasto trepavičavi; gl. 3–5 mm duge, u
razgranjenoj metlici; jezičasti cvj. mutno bijeli, malokad crvenkasti,
vrlo kratki. (*Conyza* c.) Kanadska h. **canadensis** L.
St. sivkasto dlakava; l. sivkastodlakavi; gl. 7–8 mm duge, u gr. ili
gronji; jezičasti cvj. končasti. Sredoz. podr. Kovrčava h. **crispus** Pourr.
7. *Stenactis* Cass. — krasolika
Jednogod. zelen; st. s više gl.; l. grubo pilasti; središnji cvj. žuti, obodni
bijeli (*Erigeron* a.) *Adv.* Jednogodišnja k. **annua** (L.) Nees
8. *Micropus* L. — malica
Jednogod. zelen; st. vunenasto baršunasta; l. duguljasto lopatasti; ovoj-
ni l. vunenasti, te gotovo prekrivaju malene, bijele cvj. Uspravna m. **erectus** L.
9. *Evax* Gärtn. — plišivka
Jednogod. zelen; l. sivkasto pustenasti, lopatasti; cvj. mutno bijeli. Sre-
doz. podr. Patuljasta p. **pygmaea** (L.) Brot.
10. *Filago* L. — bjelolist
- 1 Ovojni l. fino (kao vlas tanko) ušiljeni, samo unutarnji tupi 2
Svi ovojni l. tupi 3
- 2 Po 20–30 gl. obavijene kratkim, uspravnim l.; l. lancetasti; ovoj tupo
5-bridast. (F. vulgaris) Germanski b. **germanica** L.¹
Po 12–15 gl. obavijene zvjezdoliko stršećim l.; l. lopatasti; ovoj oštro
5-hrptast. Sredoz. podr. (F. spatulata) Lopatasti b. **pyramidata** L.

¹ Obuhvaća više oblika.

- 3 St. grozdasto razgranjena; vanjski ovojni l. vunenasti; l. koji okružuju čuperke gl. nadvisuju ih vrlo malo ili ih uopće ne nadvisuju. Poljski b. **arvensis** L.
St. paštitasto razgranjena; vanjski ovojni l. na rubu suhokožičasti i sjajni 4
- 4 L. koji okružuju čuperke gl. ne nadvisuju same čuperke; čitava b. vunenasto pustenasta; l. linealno lancetasti. Suha mjesta. (F. minima) Gorski b. **montana** L.
L. koji okružuju čuperke gl. izrazito ih nadvisuju; čitava b. sa svilenastim, prileglim dlakama; l. linealni. Galski b. **gallica** L.

11. **Antennaria** Gärtn. — bubica

Trajnica s vriježama; l. odozgo goli ili dlakavi, odozdo bijelo pustenasti; ovojni l. ružičasti ili bijeli. Suha mjesta. Dvodomna b. **dioica** (L.) Gärtn.

12. **Leontopodium** R. Br. — runolist

Niska trajnica; l. i st. bijelo vunenasti; cvj. zelenkastobijeli. Planin. podr., pukotine vapnen. stijena, točila. Planinski r. **alpinum** Cass.¹

13. **Gnaphalium** L. — smilika

- 1 Jednogod. zeleni; gl. u čupercima 2
Trajnice; gl. u gr., kl., metlicama ili pojedinačno; st. nerazgranjena 3
- 2 Ovojni l. smeđi; gl. obavijene l.; l. lancetasto linealni, sivo vunenasti, malokad goli. Vlažna mjesta. Močvarna s. **uliginosum** L.
Ovojni l. svjetložuti; gl. nisu obavijene l.; l. lancetasti, napola obuhvaćaju st. Vlažna mjesta. Žutobijela s. **luteoalbum** L.
- 3 St. niska, vrlo tanka, puzava, pravi guste busene; vanjski ovojni l. dulji od polovine gl. Planin. podr. Polegnuta s. **supinum** L.
St. mnogo snažnija; vanjski ovojni l. znatno kraći od polovine gl. 4
- 4 L. prema vrhu sve manji, najgornji linealni; cvat većinom bogat i razgranjen; gl. žučkastosmeđe. Šumska s. **sylvaticum** L.
L. lancetasti, s 3 žile; st. uspravna; cvat vrlo malo razgranjen; gl. crnosmeđe. Pretplanin i planin. podr. Norveška s. **norvegicum** Gunn.

¹ U Hrvatskoj je ova vrsta zastupljena s var. *krasense* (Derg.) Hay.; to je nježnija b. od tipičnog oblika, l. su uži, a ovojni l. imaju na vrhu uzak, taman obrub.

14. **Helichrysum** Pers. — smilje

L. linealni, na rubu previnuti; ovojni l. svjetložuti; polugrm. Sredoz. podr. Sredozemno s. **italicum** (Roth.) Mill. corr. Guss.
Prizemni l. obrnuto jajoliki, plosnati, gornji linealno lancetasti; ovojni l. zlatnožuti; trajnica. Pješčana mjesta. Pješčarsko s. **arenarium** (L.) Mch.

15. **Phagnalon** Cass. — busina

Polugrm; vanjski ovojni l. duguljasto jajoliki, unutarnji usko linealni. Stijene sredoz. podr. Kamenjarska b. **rupestre** (L.) DC.

16. **Inula** L. — oman

- 1 Unutarnji ovojni l. na vrhu srcoliko prošireni; l. st. nejednoliko pilasti, pustenasti; visoka trajnica (do 2 m) s vrlo velikim gl. (60–70 mm). Planin. podr. (*i kult.*) Pravi o. **helenium** L.
Unutarnji ovojni l. ušiljeni 2
- 2 L. goli ili samo na rubu dlakavi 3
L. bar odozdo dlakavi, vunenasti ili žljezdasto ljepljivi 6
- 3 L. linealni, mesnati, često na vrhu rascijepani; stapke gl. prema vrhu odebljale; roška dlakava. Uz more. Primorski o. **crithmoides** L.
L. nisu mesnati, niti na vrhu rascijepani; roška gola 4
- 4 L. linealno lancetasti ili linealni, s uzdužnim žilama, pri dnu suženi, na rubu često dlakavi. Suha, topla mjesta. Uskolisni o. **ensifolia** L.
L. jajoliko lancetasti ili duguljasto lancetasti, s mrežastom nervaturom, na rubu često hrapavi, ali nikada dlakavi 5
- 5 L. st. pri dnu zaobljeni, sjedeći; st. s gusto poredanim l., redovno s mnogo gl. Gustolisnati o. **spiraeifolia** L.
Gornji l. st. pri dnu srcoliki i obuhvaćaju st.; st. s 1 ili samo nekoliko gl. Vlažna mjesta. Vrboliki o. **salicina** L.
- 6 B. žljezdasto ljepljiva 7
B. dlakava ili pustenasta, ali nikada ljepljiva 8
- 7 Trajnica; l. lancetasti, gornji pri dnu srcoliki; jezičasti cvj. duguljasti. Sredoz. podr. Ljepljivi o. **viscosa** (L.) Ait.
Jednogod. zelen; l. linealni, pri dnu suženi; jezičasti cvj. vrlo kratki. Sredoz. podr. (*i kult.*) Smrdljivi o. **graveolens** (L.) Desf.

- 8 Obodni cvj. končasti, te ne nadvisuju središnje cvj.; st. metličasto razgranjena; najdonji l. na peteljci. Šume. Šumski o. **conyza** DC.
Obodni cvj. izrazito jezičasti 9
- 9 L. odozgo uglavnom goli, odozdo vuneno dlakavi 10
L. s obje strane hrapavo dlakavi, svilenasto dlakavi ili pustenasti . 11
- 10 Jezičasti cvj. samo malo dulji od središnjih; p. i pl. goli; gl. malene. Livade, travnjaci. Germanski o. **germanica** L.
Jezičasti cvj. mnogo dulji od središnjih; p. i pl. dlakavi; gl. velike. Vlažna mjesta. Britanski o. **britannica** L.
- 11 L. s obje strane hrapavo dlakavi, ukočeni, tamnozeleni, pri dnu suženi; gl. velike; p. i pl. goli. Livade. Hrapavodlakavi o. **hirta** L.
L. s obje strane svilenasto dlakavi, sivozeleni ili bijelopustenasti; p. i pl. dlakavi 12
- 12 Čitava b. gusto bijelo pustenasta; l. st. na peteljci, jajoliko lancetasti. Sredoz. podr. »Bjelušina«. **candida** (L.) Cass.
B. svilenasto dlakava, sivozelena; gornji l. st. pri dnu srcoliki i sjede. Suha mjesta. Svilenasti o. **oculus christi** L.
- * Kod ovoga su roda vrlo česti križanci.
17. **Pulicaria** Gärt. — businjak
- 1 Jednogod. zelen; jezičasti cvj. vrlo malo duži od ovoja; donji l. na peteljci, gornji sjedeći, te obuhvaćaju st. Vlažna mjesta. Obični b. **vulgaris** Gärt.
Trajnice; jezičasti cvj. mnogo dulji od ovoja; l. pri dnu srcoliki . . 2
- 2 L. odozdo vuneni, najdonji lancetasto ovalni, gornji mnogo manji; krunica papusa rascijepana; b. bez vriježa. Sredoz. podr. Mirisavi b. **odora** (L.) Rchb.
L. odozdo sivo pustenasti, duguljasti; krunica papusa nazubljena; b. s ljuskavim vriježama 3
- 3 St. vunena, tek u gornjem dijelu razgranjena, grane strše koso; gl. 20–25 mm široke. Vlažna, močvarna mjesta. Veliki b. **dysenterica** (L.) Bernh.
St. s kratkim dlakama, već pri dnu razgranjena, grane strše vodoravno; gl. 10–15 mm široke. Vlažna mjesta. Močvarni b. **uliginosa** Stev.

18. **Carpesium** L. — ovratnjak

Trajnica; gl. u pazuču l., u grozdastom cvatu, bez posebnog ovoja. Šume. Šumski o. **abrotonoides** L.
Jednogod. zelen; gl. pojedinačne, terminalne, obavijene posebnim ovomjem zelenih l. Poniknuti o. **cernuum** L.

19. **Pallenis** Cass. — ušac

Zelen;¹ st. s dugim dlakama; l. cjelovitog ruba, završavaju šiljkom; jezičasti cvj. svjetložuti. Sredoz. podr. Trnoviti u. **spinosa** (L.) Cass.¹

20. **Bupthalmum** L. — volujac

Trajnica; st. i l. s kratkim dlakama; gl. 3–5 cm široke; cvj. zlatnožuti. Suha, topla mjesta. Žuti v. **salicifolium** L.

21. **Telekia** Baumg. — kolotoč

Trajnica; st. do 2 m visoka, s kratkim dlakama; l. vrlo veliki, srcoliki, dvostruko pilasti; gl. velike (5–6 cm), u gronji; središnji cvj. smeđožuti, obodni žuti. Šume. Naočiti k. **speciosa** (Schreb.) Baumg.

22. **Asteriscus** Mill. — raman

Jednogod. zelen; l. duguljasti, tupi; cvj. žuti; roška svilenasto dlakava. Sredoz. podr. Vodeni r. **aquaticus** (L.) Less.

23. **Ambrosia** L. — limundžik

Jednogod. zelen; l. rasperani, odozdo sivozeleni; ♂ gl. vise, u gustom gr. (Advent.) Pelinolisni l. **artemisiifolia** L.

24. **Xanthium** L. — dikica

- 1 Pri dnu peteljki l. nalaze se (većinom trodjelni) žuti trnovi; l. odozgo zeleni, odozdo sivo pustenasti. (Adv.) Trnovita d. **spinosa** L.
St. bez trnova 2
- 2 Gl. sa zrelim p. smeđe, velike; trnovi ovoja vrlo gusti, na vrhu izrazito kukasti. Obalna d. **italicum** Mor.
Gl. sa zrelim p. zelenkaste ili žučkastocrvenkaste 3

¹ Var. *croatica* (Graebn.) Hay. je trajnica, a st. joj je manje dlakava.

- 3 L. bez žlijezda ili su žlijezde bezbojne; ovoj p. zelen ili žućkasto zelen, te nije do vrha trnovit. Obična d. **strumarium** L.
L. sa žutim žlijezdama; ovoj p. crvenkastomed ili žućkastosiv, sve do vrha s jakim, kukastim trnovima. (*Advent.*) Američka d. **brasilicum** Vellozo

25. **Helianthus** L. — suncokret

- Jednogod. zelen; gl. redovno vrlo velike, viseće. *Kult. i podivlj.* Jednogodišnji s. **annuus** L.
Trajnica; podanak nosi jestive gomolje; gl. u metličastom cvatu, uspravne. *Kult. i podivlj.* Gomoljasti s. **tuberosus** L.

26. **Bidens** L. — dvozub

- L. cjeloviti, lancetasti, na rubu pilasti; jezičasti cvj. često razvijeni. Močvarna mjesta, cretovi. Cjelolisni d. **cernuus** L.
L. na 3–5 dijelova rasječeni, liske lancetaste; jezičastih cvj. nema. Močvarna mjesta, obrađeno tlo. Trodijelni d. **tripartitus** L.

27. **Galinsoga** Ruiz et Pav. — konica

- Ljuskave br. na vrhu trodijelne; st. u gornjem dijelu rijetko kratkodlakava. (*Adv.*) Sitna k. **parviflora** Cav.
Ljuskave br. na vrhu cjelovite; st. u gornjem dijelu gusto sivo pustenasta; stapke cvjetnih gl. s gustim, crvenim žlijezdama. (*Adv.*) (G. quadriradiata) Trepavičava k. **ciliata** (Raf.) Blake

28. **Santolina** L. — svetolin

- Polugrm sa žutim cvj. i jakim mirisom; l. češljasto usječeni. Sredoz. podr. Mirisni s. **chamaecyparissus** L.

29. **Anthemis** L. — jarmen

- 1 Jezičasti cvj. žuti (iznimno ih nema); l. češljasto rascijepani, listići fino pilasti; trajnica. Bojadisarski j. **tinctoria** L.¹
Jezičasti cvj. bijeli 2
- 2 Ljuske na cvjetištu linealno bodljaste, ali bez bodljastog šiljka; cvjetište čunjasto produženo; p. okrugao, na rubu izverugan. Smrdljivi j. **cotula** L.
Ljuske na cvjetištu lancetaste, obrnuto jajolike ili kijačaste, te završavaju bodljastim šiljkom 3

¹ Obuhvaća više oblika.

- 3 Cvjetište čunjasto produženo; roška tupa, 4-bridasta, jednoliko izbrazdana; l. dvostruko rasperani 4
Cvjetište polukuglasto ili izbočeno; roška splošteno 4-bridasta, te se završava oštrim rubom 5
- 4 Ljuske na cvjetištu šiljaste, na vrhu s krutom bodljom; čitava b. vunenasto dlakava. Poljski j. **arvensis** L.¹
Ljuske obrnuto jajolike ili kijačaste, na vrhu nazubljene, s krutom bodljom; čitava b. trepavičavo dlakava. Rutenski j. **ruthenica** M. B.
- 5 Liske cjelovitog ruba; l. dvostruko rascijepani, vunenasto dlakavi; roška s obje strane s 3 pruge. Austrijski j. **austriaca** Jacq.
Liske nazubljene ili rascijepane 6
- 6 Ljuske na cvjetištu duguljaste, s krutom bodljom koja je kraća od cvj.; liske rascijepane; roška p. nije okriljena, s obje strane s 5 pruga. Sredoz. podr. (A. brachycentros) Usjevni j. **segetalis** Ten.
Ljuske obrnuto jajolike, naglo stegnute u bodlju koja je dulja od cvj.; liske nazubljene; roška usko okriljena, s obje strane s 10 pruga. Sredoz. podr. (A. altissima) Visoki j. **cota** L.

30. **Achillea** L. — stolisnik

- 1 U cvatu 6 do 12 (najčešće 10) jezičastih cvj.; jezičasti cvj. bijeli, dugi kao ovoj ili dulji od njega 2
U cvatu 5 (malokad 4 ili 6) jezičastih cvj.; jezičasti cvj. bijeli, ružičasti ili žućkasto zeleni, kraći od ovoja 4
- 2 L. cjeloviti, linealno lancetasti, na rubu fino pilasti. Vlažne livade. Močvarni s. **ptarmica** L.
L. ± rasperani 3
- 3 L. i st. gusto svilenasto pustenasti; ovojni l. crno obrubljeni. Planin. podr. Bijeli s. **clavenae** L.
L. goli ili dlakavi, ali nikada svilenasti ili pustenasti; ovojni l. blijedo obrubljeni. Planin. podr. Planinski s. **abrotonoides** Vis.
- 4 Jezičasti cvj. 3 do 4 puta kraći od ovoja, bijeli ili žućkastobijeli; l. eliptični ili duguljasti 5
Jezičasti cvj. otprilike za polovinu kraći od ovoja 6
- 5 Jezičasti cvj. žućkastobijeli; vreteno l. u gornjem dijelu nazubljeno. Kamenita mjesta. Plemeniti s. **nobilis** L.
Jezičasti cvj. bijeli; vreteno l. nije nazubljeno. Zelenkasti s. **virescens** (Fenzl) Heim.

¹ Kod var. *incrassata* (Lois.) Nyman stapke su gl. u gornjem dijelu kijačasto odebljale.

- 6 Vreteno l. (bar najdonjih) okriljeno i nazubljeno; liske široke, međusobno povezane. (A. tanacetifolia) Okriljeni s. **distans** W. K.
Vreteno nije nazubljeno ili samo na vrhu nazubljeno 7
- 7 L. odozgo izrazito žljezdasto istočkani, gornji sa široko okriljenim vretenom; vrh lisaka hrskavičavo odebljao, šiljast; jezičasti cvj. većinom ružičasti. Vlažne livade. Papratni s. **asplenifolia** Vent.
L. nisu jasno istočkani, a vreteno im je usko okriljeno 8
- 8 Liske bodljaste, ušiljene, u gustim čupercima; st. i l. svilenasto vunenasti; jezičasti cvj. bijeli ili žućkasti. Kamenita, pješčana mjesta. Bodljasti s. **setacea** W. K.
Liske lancetaste ili linealne, nikada bodljaste 9
- 9 St. i l. gusto vunenasto trepavičavi; liske uske, međusobno prilegle. Panonski s. **pannonica** Sch.
St. i l. goli ili rijetko vunenasti 10
- 10 L. po obliku linealno lancetasti, često kožnati, s međusobno prileglim liskama; terminalna liska kratka, jajolika; jezičasti cvj. bijeli, malokad žućkasti ili ružičasti. Suha mjesta. Brežuljkavi s. **collina** Becker
L. po obliku duguljasto lancetasti, često mekani, fino razdijeljeni; terminalna liska produljena, linealno lancetasta; jezičasti cvj. bijeli ili ružičasti. Obični s. **millefolium** L.

31. Chrysanthemum L. — ravan

- L. srijeda prošireni i često na 3 dijela rascijepani, inače nazubljeni; cjevasti cvj. zlatnožuti. Sredoz. podr. Sjetveni r. **segetum** L.
L. jednostruko ili dvostruko rasperani; cjevasti cvj. zelenkasti. *Kult. i podivlj.* Zelenkasti r. **coronarum** L.

32. Leucanthemum Adans. — ivančica

- 1 Obodne roške s papusom u obliku krunice 2
Sve roške bez papusa (ili samo obodne roške s izrazito zakržljanim papusom) 5
- 2 L. rasperani, krpasto rasperani ili duboko urezani, pri dnu nisu uškasto prošireni; st. nerazgranjena, s 1 gl. Hrvatska i. **croaticum** Horvatić
L. pilasti ili nazubljeni, malokad rasperani, ali tada pri dnu uškasto prošireni 3

- 3 Donji l. st. usko kijačasti (nekoliko mm široki), srednji i gornji usko linealni (1 – 3 mm široki); ovojni l. blijedozeleni (tj. potpuno ili djelomično bez smeđeg obruba). Zelenkasta i. **chloroticum** Kern. et Murb.
Donji l. st. obrnuto jajoliki, malokad lopatasto duguljasti, uvijek više od 5 mm široki, srednji i gornji duguljasto lancetasti (samo iznimno srednji linealni, ali i tada više od 3 mm široki); ovojni l. sa smeđim obrubom ili bez njega 4
- 4 Svi l. st. razmjerno uski (5 – 12 mm široki); b. nježna; gl. malene (redovno 25 – 40 mm široke). Liburnijska i. **liburnicum** Horvatić
Svi l. st. razmjerno široki; b. snažna; gl. velike (malokad su l. uski i maleni, ali je tada b. niska i nježna, s malenim gl.) Planin. podr. Gorska i. **montanum** (Gaud.) Briq. et Cav.
- 5 L. duboko urezani ili rasperani, srednji pri dnu uškasti; b. cvate rano (svibanj i prva polovina lipnja). Nizinsko podr. Proljetna i. **praecox** Horvatić
L. izverugani, pilasti ili nazubljeni, nikada duboko rasperani 6
- 6 Ovojni l. smeđe obrubljeni; b. cvate već u svibnju. Obična i. **triviale** (Gaud.) Horvatić
Ovojni l. blijedozeleni, bez smeđeg obruba, malokad djelomično i nejasno obrubljeni; b. cvate tek od sredine lipnja. Ljetna i. **leucolepis** (Briq. et Cav.) Horvatić
- * Ovaj je rod podijeljen na tzv. male vrste, koje se sve mogu ujediniti u skupnu vrstu L. vulgare s. l.

33. Tanacetum L. — vratić

- 1 Gl. pojedinačne, na dugim stapkama; st. sivkasto pustenasta; donji l. na peteljci, dvostruko rasperani. Sredoz. podr. (i *kult.*) »Buhač«. **cinerariifolium** (Vis.) Schultz-Bip.
Gl. u gronji 2
- 2 L. cjeloviti ili lirasti, gusto kratko dlakavi; jezičasti cvj. vrlo kratki, često ih uopće nema. *Kul. i podivlj.* Balzamski v. **balsamita** L.
L. rasperani 3
- 3 Jezičastih cvj. nema ili su posve kratki i zatvoreni ovojem; l. uglavnom goli. Obični v. **vulgare** L.
Jezičasti cvj. dobro razvijeni, bijeli 4

- 4 Jezičasti cvj. mnogo kraći od promjera diskusa (sred. dijela) gl.; gl. oko 5 mm u promjeru; st. sve do vrha s velikim l. čije je vreteno (os) okriljeno; središnji cvj. bjelkasti. Šume. Gronjasti v.
macrophyllum (W. et K.) Schultz-Bip.
Jezičasti cvj. jednako dugi ili dulji od promjera diskusa; gl. 15 – 40 mm u promjeru 5
- 5 Liske tupe, duguljaste, rasperane, gornje međusobno srasle; listići s kratkim šiljkom; gl. 15 – 22 mm široke. (*i kult.*) Majčinski v.
parthenium (L.) Schultz-Bip.
Liske šiljaste, listići šiljasto nazubljeni; gl. 25 – 40 mm široke. Gronjasti v.
corymbosum (L.) Schultz-Bip.

34. Matricaria L. — kamilica
(inkl. Tripleurospermum)

- 1 Cvjetišće čunjasto, šuplje; gl. male; p. s trbušne (unutarnje) strane s 5 rebra. Prava k. **chamomilla** L.¹
Cvjetišće polukuglasto, ispunjeno; p. na trbušnoj strani s 3 rebra . 2
- 2 Na p. razvijen papus u obliku uske kožičaste krunice; p. izvana crn, iznutra smeđ. (Tripleurospermum i.) Bezmirisna k. **inodora** L.
Na p. nema papusa; p. izvana svijetlosmeđ, iznutra bjelkast; odsječci l. linealno končasti. (Tripleurospermum t.) Tankolisna k.
tenuifolia (Kit.) Simk.

35. Artemisia L. — pelin

- 1 L. odozgo tamnozeleni, goli, odozdo bijelo pustenasti; ovojni l. fino vuneni; cvj. žučkasti ili crvenkastosmeđi. Obični p.
vulgaris L.
L. nisu izrazito dvobojni (tj. odozgo i odozdo uglavnom jednaki) . 2
- 2 L. fertilnih st. linealni, cjeloviti 3
L. st. rasperani 4
- 3 Svi cvj. ♂; gl. uske, duguljaste; polugrm. Uz more. Morski p., »Santonika.«
caerulescens L.
Središnji cvj. ♂, ali sterilni, obodni ♀; najdonji l. na vrhu na 3 dijela rascjepani. *Kult. i podivlj.* Estragonski p. **dracunculus** L.

¹ Kod var. *eradiata* Rupr. nema jezičastih cvj., a isto tako raste mjestimično i var. *discoidea* DC., kod koje su jezičasti cvj. zakržljali ili ih nema.

- 4 L. pri dnu peteljke bez ušaka; trajnice ili grmovi 5
L. (bar najdonji) pri dnu peteljke s uškama ili na tom mjestu rasperani 8
- 5 L. gusto sivkasto pustenasti 6
L. nisu pustenasti 7
- 6 Grm; roška žljezdasta. Sredoz. podr. Grmoliki p. **arborescens** L.
Zeljasta trajnica; roška gola. Gorski p. **absinthium** L.
- 7 Grm; l. u mladosti pustenasti, kasnije goli, svi dvostruko rasperani; gl. valjkaste. Metličasti p. **paniculata** Lam.
Polugrm; l. odozgo goli, odozdo fino dlakavi, donji dvostruko rasperani, gornji trodijelni ili cjeloviti; gl. okruglaste. *Kult. i podivlj.* Gorabrotonum L. **abrotonum** L.
- 8 Gl. duguljasto jajolike, s malim brojem cvj.; svi cvj. ♂; ovojni l. sjajni. Uz more. Primorski p. **maritima** L.
Gl. okruglaste ili jajolike; obodni cvj. ♀ 9
- 9 Ovojni l. dlakavi ili pustenasti 10
Ovojni l. goli, sjajni 11
- 10 Ovojni l. i l. st. (naročito u mladosti) sivkasto pustenasti. Sivkasti p. **incanescens** Jord.
Ovojni l. i l. st. gusto bijelo pustenasti. Sredoz. podr. Biasoletijev p. **biasoletiana** Vis.
- 11 Polugrm; l. goli; vanjski ovojni l. zeleni, unutarnji suhokožičasto obrubljeni. Planin podr. Kamenjarski p. **saxatilis** W. K.
Trajnice ili zeleni 12
- 12 Liske pravilno češljasto pilaste ili češljasto rasperane; jednogod. zelen; b. s jakim, kamilici sličnim mirisom. Mirisni p. **annua** L.
Liske drukčije 13
- 13 Zelen; l. za vrijeme cvatnje uvenuli; gl. okruglaste, do 2 mm duge. Šibasti p. **scoparia** W. K.
Trajnica; l. u mladosti svilenasto dlakavi, kasnije goli; gl. jajolike, 2,5 – 3 mm duge. Poljski p. **campestris** L.

36. Tussilago L. — podbjel

Trajnica; l. okruglasti, uglato nazubljeni, odozdo pustenasti; b. cvate u rano proljeće (prije listanja). Proljetni p. **farfara** L.

- 37. Petasites** Gärtn. — lopuh
- 1 Koljeno v. ž cvj. kratko, jajoliko; razvijeni l. odozdo zeleni, srololiko okruglasti, često vrlo veliki; cvj. crvenkasti. Vlažna mjesta. (*P. officinalis*) Obični l. **hybridus** (L.) G., M. et Sch.
Koljeno v. ž cvj. lancetasto produljeno; razvijeni l. odozdo snježnobijelo pustenasti 2
- 2 Ljuske st. crvenkasto nahukane; ovojni l. s zelenim rubom; razvijeni l. nejednoliko nazubljeni, odozdo jednoliko bijelo pustenasti (i preko žila). Vlažna mjesta, točila. Planinski l. **paradoxus** (Retz.) Baumg.
Ljuske st. blijedo zelene ili žućkastozelene; ovojni l. sa svijetlim rubom; razvijeni l. izrazito dvostruko nazubljeni, odozdo sivkasto pustenasti, ali su žile uglavnom gole. Vlažna mjesta. Bijeli l. **albus** (L.) Gärtn.
- 38. Homogyne** Cass. — urezica
- 1 L. krpasti, odozdo zeleni. Planin. šume. Šumska u. **sylvestris** (Scop.) Cass.
L. na rubu izverugani 2
- 2 L. odozdo uz žile fino dlakavi, inače zeleni. Planin. i pretplanin. podr. Planinska u. **alpina** (L.) Cass.
L. odozdo gusto bijelo pustenasti. Vlažni planin. pašnjaci, uz mjesta gdje se topi snijeg. Pustenasta u. **discolor** (Jacq.) Cass.
- 39. Adenostyles** Cass. — ljepika
- Peteljke gornjih l. pri dnu s 2 uške; l. na rubu nejednoliko nazubljeni, mekani. Siva lj. **alliariae** (Gou.) Kern.
Peteljke l. bez ušaka; l. na rubu uglavnom jednolično pilasti, donekle kožnati. (A. alpina) Gola lj. **glabra** (Mill.) DC.
- 40. Arnica** L. — moravka
- Trajnica; prizemni l. u rozeti, duguljasto jajoliki, sjedeći, odozdo s izraženim uzdužnim žilama, gornji nasuprotni; cvj. zlatnožuti; b. s aromatskim mirisom. Pretplanin. livade. Gorska m. **montana** L.
- 41. Doronicum** L. — divokozjak
- 1 Donji l. suženi u peteljku; st. većinom s 1 gl.; ovojni l. trepavičavi, gotovo jednako dugi kao jezičasti cvj. (D. longifolium) Mađarski d. **hungaricum** (Sadl.) Rchb. f.
Donji l. pri dnu srololiki ili zaobljeni 2
- 2 Podzemnih vriježa nema; st. pri dnu bez vunenastih dlaka; b. pretpl. područja 3
Podzemne vriježe tanke, na vrhu odebljale; st. pri dnu vunenasto dlakava, većinom s 1 gl.; prizemni l. pri dnu široko izrezani. (D. orientale) Kavkaski d. **caucasicum** M. B.
- 3 Prizemnih l. za vrijeme cvatnje nema; najdonji l. st. maleni, slijedeći veći, približeni, sa široko uškastom peteljkom, gornji duguljasti i obuhvaćaju st.; st. redovno s više gl., sve do vrha s l. Austrijski d. **austriacum** Jacq.
Prizemni l. za vrijeme cvatnje na dugim peteljka, srololiki; l. st. pri dnu srololiki i obuhvaćaju st.; st. većinom s 1 gl., u donjem dijelu gola. (D. cordatum) Srololiki d. **columnae** Ten.
- 42. Erechthites** Raf. — plamenjača
- Visoka (do 160 cm) jednogod. zelen; st. šuplja, lomljiva; l. dvostruko nazubljeni; cvj. blijedožuti. (*Adv.*) Visoka p. **hieraciifolia** (L.) Raf.
- 43. Ligularia** Cass. — jezičnjača
- Snažna trajnica (visoka do 2 m); donji l. veliki, srololiki. Vlažne livade. Sibirska j. **sibirica** (L.) Cass.
- 44. Senecio** L. — staračac, kostriš, dragušac
- 1 Polugrm; l. odozdo bijelo pustenasti, razmjerno debeli, rasperani; gl. u sastavljenoj gronji. Sredoz. podr. (*i kult.*) (*Cineraria maritima*) Bijelopustenasti s. **cineraria** DC.
St. zeljasta 2
- 2 Pri dnu ovoja nema ljusaka 3
Pri dnu ovoja nalaze se ljuske (ponekad tvore vanjski ovoj, a ponekad su pomaknute na stapke gl. i ima ih vrlo malo) 6
- 3 Donji l. pri dnu srololiki, gornji prelaze u široko okriljenu, često nazubljenu peteljku. Potočni s. **rivularis** (W. K.) DC.
Donji l. prelaze naglo ili postupno u peteljku, ali nisu nikada pri dnu srololiki 4
- 4 Cvj. narančasti; l. (naročito isprva) donekle vunenasti, najdonji jajoliki, najviši linealni. Narančasti s. **aurantiacus** (Hoppe) DC.
Cvj. žuti 5

- 5 Prizemni l. linealno duguljasti, postupno suženi u kraću peteljku; jezičastih cvj. ponekad nema. Pretplanin. podr. Bosanski s. **bosniacus** Beck
Prizemni l. duguljasto jajoliki, na dugoj peteljci; jezičasti cvj. uvijek razvijeni, 2–3 puta dulji od ovoja. Pretplanin. podr. Alpski s. **ovirensis** (Koch) DC.
- 6 L. rasperani, lirasti ili urezano izverugani, samo donji ponekad cjeloviti 7
Svi l. cjeloviti, pilasti, nazubljeni ili cjelovitog ruba 15
- 7 Jezičasti cvj. prema natrag smotani ili ih uopće nema; l. rasperani, pojedine liske nazubljene; jednogod. zeleni 8
Jezičasti cvj. strše (samo iznimno ih nema) 10
- 8 Jezičastih cvj. redovno nema; vanjski ovoj većinom od 10 ljsaka koje su na vrhu crne; gornji l. pri dnu uskasti, te obuhvaćaju st. Obični s. **vulgaris** L.
Jezičasti cvj. redovno prema natrag smotani 9
- 9 St. paučinasto dlakava; vanjski ovoj prillegao; roška fino dlakava. Šume. Šumski s. **sylyaticus** L.
St. žljezdasto dlakava, ljepljiva; vanjski ovoj rahao; roška gola; b. neugodna mirisa. Ljepljivi s. **viscosus** L.
- 10 L. st. pri dnu bez ušaka, goli, donji dvostruko rasperani. Planin. podr. Planinski s. **abrotonifolius** L.
Bar gornji l. st. pri dnu s uškama 11
- 11 Os (vreteno) l. nazubljena 12
Os l. cjelovitog ruba 13
- 12 L. s obje strane sa stršećim dlakama, duguljasti, krpasto rasperani, a pojedine krpe jajolike. Proletni s. **vernalis** W. K.
L. goli ili donekle vunenasti, donji lirasti, srednji rasperani, pojedine krpe duguljaste. Planin. podr. (S. nebrodensis) Kamenjarski s. **rupestris** W. K.
- 13 L. rasperani, donji na peteljci, gornji sjedeći; vanjski ovoj (od 4–6 l.) za polovinu kraći od unutarnjeg ovoja. Suha mjesta. Rasperani s. **erucifolius** L.
L. bar djelomično lirasti; vanjski ovoj vrlo kratak 14
- 14 Srednje roške kratko dlakave; donji l. lirasti, ostali rasperani; liske nazubljene, sprijeda rašljasto usječene. Suhe livade. Jakobov s. **jacobaea** L.
Sve roške redovno gole; svi l. lirasti; st. već u donjem dijelu razgranjena. Vlažna mjesta. Razgranjeni s. **erraticus** Bert.
- 15 L. odozdo bijelo pustenasti, pa su izrazito dvobojni; gl. valjkaste, 15 mm duge; ovoj gol. Pretplanin. i planin. podr. (Ligularia thapsoides) Visarianijev s. **visarianianus** Papaf.
L. nisu odozdo bijelo pustenasti 16
- 16 U cvatu 5–6 jezičastih cvj. ili ih uopće nema; gl. brojne, u gronji . 17
U cvatu 10–20 jezičastih cvj. 22
- 17 Jezičastih cvj. nema; l. eliptično lancetasti, pilasto nazubljeni; vanjski ovoj jednako dug kao i unutarnji ovoj; cvj. žučkastobijeli. Šume. Žučkastobijeli s. **caliaster** Lam.
Jezičasti cvj. žuti, samo iznimno ih nema 18
- 18 St. nosi sve do cvata l.; l. zeleni, gornji samo malo manji od ostalih, potpuno različiti od br. cvata 19
St. u gornjem dijelu s malo l.; l. modrozeleni, gornji mnogo manji od ostalih, te postupno prelaze u br. 21
- 19 Podanak mesnat, puzav; u cvatu 7–8 jezičastih cvj.; vršci zubaca l. prema naprijed svinuti. Vlažne šume. Riječni s. **fluviatilis** Wallr.
Podanak drvenast, ne puže; u cvatu najčešće 5 jezičastih cvj.; vršci zubaca l. ravni 20
- 20 L. odozdo ± dlakavi, donji jajoliki ili eliptični, gornji duguljasti. Šume. Šumski s. **nemorensis** L.
L. s obje strane goli, malokad odozdo fino dlakavi, svi duguljasto lancetasti. Šume, livade. Fuksov s. **fuchsii** Gmel.
- 21 St. vunenasto dlakava; l. odozdo hrapavo dlakavi; u cvatu većinom 8 jezičastih cvj. Šume. Sjenoviti s. **umbrosus** W. K.
St. i l. uglavnom goli; u cvatu većinom 5 jezičastih cvj. Vlažne livade. Peterocvjetni s. **doria** L.
- 22 Podanak puže; st. visoka; l. linealno lancetasti, oštro pilasti, odozdo često vunenasti ili pustenasti; vanjski ovoj za polovinu kraći od unutarnjeg. Močvarna mjesta. Močvarni s. **paludosus** L.
Podanak ne puže; st. razmjerno niska; donji l. jajoliki ili lopatasti, nazubljeni; vanjski ovoj jednako dug kao i unutarnji 23
- 23 L. mekani, goli ili vunenasti; ovoj gusto vunenast; na st. 1 gl.; cvj. svijetložuti. Vunenasti s. **lanatus** Scop.
L. kožnati, kratko dlakavi (malokad donekle vunenasti); na st. 1 ili više gl.; cvj. narančasti ili zlatnožuti. Planin. podr. Divokozjački s. **doronicum** L.
45. **Calendula** L. — neven
Gl. 4 do 5 cm u promjeru, za vrijeme dozrijevanja p. uspravne; cvj. zlatnožuti. *Kult. i podivlj.* Ljekoviti n. **officinalis** L.
Gl. 1 do 2 cm u promjeru, za vrijeme dozrijevanja p. vise. Poljski n. **arvensis** L.

46. *Echinops* L. — sikavica
- 1 Vanjski ovojni l. izvana žljezdasto dlakavi; l. odozgo ljepljivi, odozdo pustenasti; cvj. modrikastobijeli. Suha mjesta. Okruglasta s. *sphaerocephalus* L.
Ovojni l. izvana goli 2
- 2 L. odozgo s malenim čekinjicama, odozdo sivopustenasti, duboko rasperani; cvj. bjelkasti. (E. exaltatus) Bijela s. *commutatus* Juratzka
L. odozgo goli, odozdo snježno bijeli; cvj. modri 3
- 3 L. dvostruko rasperani; papus preko polovine rascijepan. Suha mjesta. Dvostrukorasperana s. *ritro* L.
L. rasperani (gornji ponekad samo nazubljeni); papus samo na vrhu rascijepan. Banatska s. *banaticus* Roch.
47. *Xeranthemum* L. — nevenka, poljska metla
- Ovoj valjkast; vanjski ovojni l. bez bodlje, unutarnji samo malo dulji od središnjih cvj. (X. foetidum) Smrdljiva n. *cylindraceum* Sibth. et Sm.
Ovoj polukuglast; vanjski ovojni l. bodljasti, unutarnji dvostruko dulji od središnjih cvj. Jednogodišnja n. *annuum* L.
48. *Amphoricarpus* Vis. — krčagovina
- Trajnica; l. odozgo zeleni, odozdo bijelopustenasti, lancetasti; cvj. crvenkasti. Planin. podr. Planinska k. *neumayeri* Vis.
49. *Carlina* L. — kravljak
- 1 St. s 1 gl., većinom vrlo niska (do 2 cm, izuzev u vrste C. alpina); gl. velike (oko 7 cm); svi ili samo vanjski l. duboko rasperani . . . 2
St. većinom visoka, s nekoliko gl. (do 3,5 cm u promjeru); l. lancetasti, nazubljeni ili rasperani 4
- 2 L. odozdo sivo vunenasti, vanjski rasperani, unutarnji cjeloviti. Suha mjesta. Prizmoznolisni k. *acanthifolia* All.
L. goli ili odozdo donekle vunenasti, svi duboko rasperani 3
- 3 St. redovno nije razvijena; vanjski ovojni l. crnkasti, češljasto trnoviti, unutarnji linealni, srebrnasti ili bijeli; cvj. bijeli ili smeđocrvenkasti. Suhi pašnjaci. »Vrijemekaz«. *acaulis* L.
St. razvijena, do 30 cm visoka; gl. velika, obavijena gornjim l.; cvj. većinom crvenosmeđi. Pašnjaci. (C. simplex) Planinski k. *alpina* Jacq.

- 4 Zrakasti ovojni l. široko lancetasti, uglavnom goli, odozgo žuti ili crvenkasti; b. sredoz. podr. 5
Zrakasti ovojni l. usko linealni, do polovine gusto trepavičavi, odozgo bijeli ili blijedožuti 6
- 5 Zrakasti ovojni l. odozgo žuti; gl. u gronji. Sredoz. podr. Gronjasti k. *corymbosa* L.
Zrakasti ovojni l. odozgo crvenkasti; st. većinom s 3 gl.; l. pustenasto vunenasti. Sredoz. podr. Vunenasti k. *lanata* L.
- 6 Najgornji l. kraći od gl.; st. većinom s više gl. Obični k. *vulgaris* L.
Najgornji l. dulji od gl.; st. većinom s 1 gl. Dugolisni k. *longifolia* Rchb.
50. *Arctium* L. — čičak
(Lappa Scop.)
- 1 Gl. paučinasto vunenaste; unutarnji ovojni l. s ravnom bodljom, vanjski kukasti; gl. u gronji. Pustenasti č. *tomentosum* Mill.
Gl. gole ili vrlo malo paučinaste; svi ovojni l. s kukastom bodljom . . 2
- 2 Gl. u gronji, velike; peteljke donjih l. ispunjene srčikom. (Lappa maior) Veliki č. *lappa* L.
Gl. u grozdu; peteljke donjih l. šuplje 3
- 3 Gl. razmjerno malene (do 2 cm široke); unutarnji ovojni l. linealni. Mali č. *minus* (Hill) Bernh.
Gl. veće (3–4 cm široke), najgornje gusto skupljene; unutarnji ovojni l. lancetasti. Šume. Šumski č. *nemorosum* Lej.
51. *Jurinea* Cass. — medoglavka
- Trajnica; ovoj paučinasto vunenast, njegovi l. na vrhu svinuti. Suha mjesta. Meka m. *mollis* (L.) Rchb.¹
52. *Carduus* L. — stričak
- 1 Srednji ovojni l. iznad jajolikog dna stegnuti, zatim lancetasti, te prelaze u trn, strše ili prema dolje svinuti; gl. velike 2
Srednji ovojni l. nisu u sredini stegnuti 5
- 2 Ovojni l. iznad suženja 5–8 mm široki; gl. 5–10 cm široke. Uz puteve. Krupnoglavičasti s. *macrocephalus* Desf.
Ovojni l. iznad suženja 3–5 mm široki 3

¹ Obuhvaća nekoliko oblika.

- 3 Gl. vise, pojedinačne; ovojni l. postupno ušiljeni. Poniknuti s. **nutans** L.
Gl. uspravne 4
- 4 Srednji ovojni l. postupno ušiljeni, te se završavaju krutim trnom; l. duboko rasperani. Uspravni s. **micropterus** (Borb.) Teyb.
Srednji ovojni l. naglo prelaze u mekani trn; l. izverugano rasperani. Planin. podr. Planinski s. **platylepis** Saut.
- 5 Gl. valjkaste; jednogod. ili dvogod. zeleni; b. sredoz. podr. 6
Gl. jajolike ili okruglaste 7
- 6 Srednji ovojni l. široko lancetasti (2–3 mm široki); gl. 2–4 zajedno, malokad pojedinačne, sjedeće ili na kratkoj stapci; jednogod. zelen. Sredoz. podr. Sitnoglavičasti s. **pycnocephalus** L.
Srednji ovojni l. usko lancetasti (1–2 mm široki); gl. pojedinačne, na dugoj stapci; dvogod. zelen. Sredoz. podr. Dvobojni s. **bicolor** Vis.
- 7 St. razgranjena, s više gl.; više gl. zajedno (malokad pojedinačne), na trnovito okriljenim dršcima 8
St. s više produženih, redovno u gornjem dijelu golih grana, koje nose obično po 1 gl., ili čitava st. samo s 1 gl. 11
- 8 Trajnica; donji l. rasperani, gornji cjeloviti; ovojni l. prema natrag svinuti. Vlažna mjesta. Gubičasti s. **personata** (L.) Jacq.
Dvogod. zeleni 9
- 9 St. ukočena i tvrda; l. ukočeni, većinom rasperani; liske završavaju trnom; gl. većinom pojedinačne 10
St. lako lomljiva; l. mekani; gl. većinom po 2–3 zajedno (iznimno pojedinačne). Kovrčavi s. **crispus** L.
- 10 L. sjajni; ovoj valjkast, njegovi l. prema natrag svinuti. Pretplanin. podr. Velebitski s. **velebiticus** Borb.
L. bez sjaja (tamni); ovoj okruglast, njegovi l. strše ili su samo djelomično prema natrag svinuti. Bodljasti s. **acanthoides** L.
- 11 L. duboko rasperani, njihovi odsječci jajoliki, na 3 dijela rascijepani i krpasti, a krpe se završavaju snažnim trnom; grane trnovito okriljene 12
L. nisu rasperani, ili su rasperani, a njihovi odsječci lancetasti, sprijeđa 2–3 krpasti; gl. na dugim, golim stapkama 13
- 12 Unutarnji ovojni l. kukasti; l. odozgo rijetko dlakavi, odozdo paučinasti ili goli. Suha mjesta. Kukasti s. **hamulosus** Ehrh.
Ovojni l. prilegli ili strše; l. s donje strane vunenasto pustenasti. (C. cylindricus) Bjelkasti s. **candicans** W. K.

- 13 L. duguljasto lancetasti, s obje strane zeleni; ovojni l. pri dnu jajoliki, zatim linealno lancetasti, mnogo dulji nego što su široki, s dugim, tamnozelenim šiljkom. Planin. i pretplanin. podr. Zeleni s. **viridis** Kern.
L. ± rasperani, odozdo u početku vunenasto paučinasti, kasnije goli 14
- 14 L. krpasto ili plitko rasperani, njihovi odsječci jajoliki, većinom 3-krpasti, sa snažnim trnovima. Pretplanin. podr. Pretplaninski s. **alpestris** Willd.
L. duboko rasperani, s produljenom terminalnom krpom, njihovi odsječci lancetasti, na gornjem rubu 2–3-krpasti, s manje snažnim trnovima. Pretplanin. podr. (C. arctioides) Rasperani s. **carduelis** (L.) Kern.
* Vrste ovoga roda često se međusobno križaju.

53 *Cirsium* Adans. — osjak

- 1 Cvj. redovno žuti ili žučkastobijeli 2
Cvj. tamnocrveni ili crvenoljubičasti (iznimno bijeli) 3
- 2 Gl. vise; ovojni l. hrptasti, na hrptu ljepljivi; l. duboko rasperani, obuhvaćaju st. Pretplanin. šume i livade. Žuti o. **erisithales** (Jacq.) Scop.
Gl. uspravne; ovojni l. nisu na hrptu ljepljivi; donji l. redovno rasperani, gornji cjeloviti, nazubljeni. Vlažne livade. Zeljasti o. **oleraceum** (L.) Scop.
- 3 Rub vj. gotovo do dna rascijepan, mnogo kraći od cijevi; cvj. crvenkastoljubičasti (malokad bijeli); gl. malene, brojne, u metličastom cvatu. Poljski o. **arvense** (L.) Scop.¹
Rub vj. otprilike do polovine (iznimno nešto više) rascijepan, samo malo kraći ili dulji od cijevi 4
- 4 L. sjedeći, često obuhvaćaju st. 5
Bar najdonji l. ± silaze niz st. (pa je st. često okriljena) 8
- 5 St. vrlo niska, s gusto poredanim l. i većinom 1 gl.; l. lancetasti, osim središnje žile potpuno goli. (C. acaulon) Prizemni o. **acaule** Scop.
St. dobro razvijena; l. bar odozdo dlakavi, pustenasti ili vunenasti 6
- 6 L. odozdo vunenasto pustenasti; ovojni l. redovno bijelo vunenasti, prema vrhu ± prošireni. Vunenasti o. **eriophorum** (L.) Scop.¹
L. odozdo zeleni, fino dlakavi 7

¹ Obuhvaća više oblika.

- 7 St. u gornjem dijelu gotovo bez l.; l. cjeloviti ili plitko rasperani; ovojni l. prilegli ili samo na vrhu nešto strše. Vlažne livade. (C. salisburgensis) Potočni o. **rivulare** (Jacq.) All.
L. na st. jednolično raspoređeni; bar najdonji l. duboko rasperani; ovojni l. na vrhu prema natrag svinuti. (C. montanum) Gorski o. **tricephalodes** (Lam.) DC.
- 8 L. odozgo s ukočenim dlakama, trnoviti, izverugano rasperani, odozdo ± paučinasto vunenasti; gl. velike, jajolike. Streličasti o. **lanceolatum** (L.) Scop.
L. odozgo goli ili mekano dlakavi 9
- 9 Gl. malene, skupljene na vrhu st.; ovojni l. prelaze u dulji ili kraći trn 10
Gl. razmjerno velike, pojedinačno na vrhu st. ili grana; ovojni l. bez trnova 11
- 10 Ovojni l. završavaju razmjerno vrlo kratkim trnom; trnovi na l. (osim terminalnog) kratki i nježni. Močvarne livade. Močvarni o. **palustre** (L.) Scop.
Ovojni l. završavaju dugim trnom; trnovi na l. dugački i snažni. Močvarne livade. Kretske o. **creticum** (Lam.) Urv.
- 11 Unutarnji ovojni l. prema vrhu suženi; k. nije odebljao. Livade. Pannonski o. **pannonicum** (L. f.) Lk.
Unutarnji ovojni l. na vrhu prošireni; k. gomoljasto odebljao. Vlažne livade. Sivi o. **canum** (L.) All.
* Kod ovoga su roda vrlo česti križanci.
- 54. Picnomon** Adans. — šikalina
Jednogod. zelen; st. vunenasto pustenasta, okriljena; srednji ovojni l. završavaju rasperanim trnom. Sredoz. podr. Akarnanska š. **acarna** (L.) Cass.
- 55. Cynara** L. — artičoka
Trajnica; l. odozdo pustenasti, cjeloviti ili rasperani; gl. vrlo velike, modroljubičaste. Kult. i podivlj. »Artičoka«. **scolymus** L.
- 56. Silybum** Adans.— oslobod
Dvogod. zelen; l. trnoviti; gl. pojedinačne, s tamnocrvenim cvj.; ovojni l. prema natrag previnuti. Sredoz. podr. (kult. i podivlj.) Obični o. **marianum** (L.) Gärtn.

57. Tyrinnus Cass. — badelj

Zelen; st. (u donjem dijelu) i l. trnoviti; l. bijelo išarani; gl. na dugim stapkama, s ljubičastocrvenim, malokad bijelim cvj. Sredoz. podr. Išarani b. **leucographus** (L.) Cass.

58. Onopordum L. — kravačac, bodljača

L. lancetasti, duboko rasperani, bijelo pustenasti; donji ovojni l. u luku prema dolje svinuti. Sredoz. podr. Ilirski k. **illyricum** L.
L. duguljasto eliptični, izverugano krpasti, paučinasto vunenasti; donji ovojni l. strše. Obični k. **acanthium** L.

59. Crupina Cass. — nosan

P. okrugao; l. kratko dlakavi. Obični n. **vulgaris** Cass.
P. pri dnu splošten; l. odozdo bijelo vunenasti. Sredoz. podr. Vunenasti n. **crupinastrum** (Moris.) Vis.

60. Serratula L. — srpac, pilica

- 1 St. s jednom gl. ili s više grana od kojih svaka nosi 1 gl., u donjem dijelu fino dlakava; g. velike 2
St. metličasto razgranjena, gola, ili je cvat gronja s mnogo gl.; ovoj duguljasto valjkast; l. fino pilasti, cjeloviti ili lirasto rasperani. Šume. Bojadisarski s. **tinctoria** L.
- 2 St. nerazgranjena, s 1 gl., u donjem dijelu fino dlakava; ovoj okruglast, njegovi l. na rubu vunenasti; l. s kratkim i ukočenim dlakama. Livade. Nerazgranjeni s. **lycopifolia** (Vill.) Kern.
St. nerazgranjena ili s 2–3 grane, čitava hrapavo dlakava; ovoj jajolik, njegovi l. goli; l. na rubu i uz žile hrapavi, inače goli. Cetinjski s. **cetinjensis** Rohl.

61. Centaurea L. — zečina

- 1 Ovojni l. cjelovitog ruba, s vrlo uskim kožičastim rubom, bez privjeska ili trna; cvj. žuti. Planin. podr. Planinska z. **alpina** L.
Ovojni l. na rubu kožičasti i trepavičavi, ili s kožičastim privjeskom ili trnom 2
- 2 Privjesak ovojnih l. češljasto trepavičav, uvijek prelazi u jasan rub koji se spušta niz ovojni l., bez trna ili se završava tankim i snažnim terminalnim trnom; privjesak ili trn nije nikada jasno odijeljen od ovojnog l. 3
Ovojni l. s kožičastim, cjelovitim ili trepavičavim privjeskom, koji se ne spušta niz rub ovojnog l. i jasno je prema ovojnom l. odijeljen ili se ovojni l. završava jednostavnim terminalnim trnom ili manjim postranim trnovima 22

- 3 Privjesci se ovojnih l. spuštaju s obje strane gotovo do dna ovojnih l, trepavičavo resasti, bez trna; l. cjeloviti ili izverugano rasperani, gornji se često spuštaju niz st.; cvj. često modri 4
Privjesci se ovojnih l. ne spuštaju nikada do dna ovojnih l., te često prelaze u trn; l. se nikada ne spuštaju niz st.; cvj. nikada modri 8
- 4 Jednogod. zelen; donji l. lancetasti ili lirasto rasperani, ostali lancetasti ili linealni; gl. pojedinačne; cvj. modri (malokad crvenkasti ili bijeli). (Cyanus segetum) »Različak«. **cyanus** L.
Trajnice 5
- 5 Trepavice ovojnih l. ponajviše duge kao širina crnog ruba ili kraće; l. redovno cjeloviti i cjelovitog ruba 6
Trepavice ovojnih l. mnogo dulje od širine smeđeg ruba, gotovo hrska-
vičave; l. cjeloviti ili izverugano krpasti 7
- 6 Trepavice otprilike jednako duge kao širina crnog ruba; l. se dosta dugo spuštaju niz st., obično s obje strane zeleni. Pretplanin. podr. Gorska z. **montana** L.
Trepavice vrlo kratke; l. se razmjerno malo spuštaju niz st., odozdo većinom sivo pustenasti. Pretplanin. šume. Meka z. **mollis** W. K.
- 7 Podanak gomoljasto odebljao; l. linealno lancetasti, naročito odozdo gusto sivo pustenasti. Planin. podr. Gomoljasta z. **tuberosa** Vis.
Podanak nije odebljao; l. jajoliko ili linealno lancetasti, ± sivo pustenasti. Suha i topla mjesta. (C. variegata, C. axillaris) Pustenasta z. **triumfetti** All.¹
- 8 St. (otprilike od polovine) slabo razgranjena; gl. srednje ili velike, redovno na stapci koja je uglavnom bez l.; ovojni l. s nejasnim uzdužnim žilama (ili uopće bez njih); cvj. žuti, crvenkasti ili narančasti 9
St. većinom opetovano bogato razgranjena; gl. malene ili srednje (ovoj obično do 15 mm širok), na stapkama koje sve do gl. nose l.; bar unutarnji ovojni l. redovito s uzdužnim žilama; cvj. ± crveni 15
- 9 Gusto snježno bijela, pustenasta b.; st. u gornjem dijelu bez l.; ovojni l. blijedozeleni, ± bijelopustenasti, s malenim, smeđim ili crnim privjescima; cvj. sumporasto žuti. Okomite stijene uz more. Dubrovačka z. **ragusina** L.¹
B. nije bijelo pustenasta 10

¹ Obuhvaća nekoliko oblika.

- 10 Privjesci ovojnih l. s obje strane ispod trepavica s bijelokožičastom uškom; l. cjeloviti; cvj. crvenkasti. Planin. podr. Crvenkasta z. **cuspidata** Vis.
Privjesci ovojnih l. bez ušaka, ili su cvj. žuti a l. rasperani 11
- 11 Cvj. crvenkasti ili tamnocrveni (malokad bijeli) 12
Cvj. žuti ili narančasti 13
- 12 L. odozgo goli i sjajni, na rubu hrapavi; odsječci l. lancetasti ili linealno lancetasti. Fričova z. **fritschii** Hay.
L. s obje strane hrapavi; odsječci l. jajoliki ili jajoliko lancetasti.¹ Li-
vade. Velika z. **scabiosa** L.²
- 13 Cvj. narančasti; l. na rubu hrapavi, inače goli, rasperani, donji na peteljci, gornji sjedeći; ovoj jajolik; ovojni l. zeleni, s polumjesečastim privjescima. Nikolajeva z. **nicolai** Bald.
Cvj. žuti 14
- 14 Odsječci srednjih i najviših l. lancetasti ili jajoliki, najmanje 3 mm široki; privjesci ovojnih l. polumjesečasti, blijedosmeđi. Solinska z. **salonitana** Vis.
Odsječci l. usko linealni, najviše 3 mm široki; privjesci ovojnih l. trokutasti, tamnosmeđi. Kamenjarska z. **rupestris** L.
- 15 Privjesci ovojnih l. prelaze u malen trn (2–5 mm dug), koji je dulji od trepavica; cvj. svijetlocrveni; b. sredoz. podr. 16
Privjesci ovojnih l. bez trna ili s kratkim trnom koji nije dulji od trepavica 17
- 16 Paps za polovinu dulji od roške; trajnica; st. svinuta, već od baze razgranjena; l. goli, sjajni. Uz more. Dalmatinska z. **dalmatica** Kern.
Papusa nema; dvogod. zelen; st. uspravna, u gornjem dijelu razgranjena; l. zeleni, na rubu hrapavi. Sredoz. podr. Trnovitotrepavičava z. **spinociliata** Seenus
- 17 Papusa nema; cvj. svijetlocrveni; dvogod. zeleni sredoz. podr. 18
Roška s papsom 19
- 18 Privjesci ovojnih l. s dugim češljastim trepavicama, a trepavice se međusobno prekrivaju; odsječci l. usko linealni, šiljasti. Sredoz. podr. Krestava z. **cristata** Bartl.
Privjesci ovojnih l. kratko trepavičavi, a trepavice se međusobno ne prekrivaju; odsječci l. duguljasto jajoliki. Uz more. Tomasinijeva z. **tommasinii** Kern.

¹ Iznimno su l. cjeloviti.

² Obuhvaća nekoliko oblika.

- 19 Ovojni l. s istaknutim žilama, njihovi privjesci crni, s obje strane sa 6 – 8 trepavica; cvj. svijetlocrveni; papus kraći od roške. Rajnska z. **rhenana** Bor.
Ovojni l. glatki, žile im nisu istaknute 20
- 20 St. i l. bijelo pustenasti; donji l. dvostruko, srednji jednostruko raspe-
rani, najgornji često cjeloviti; gl. pojedinačne; cvj. tamnocrveni, ma-
lokad bijeli; vanjski papus često nesimetričan. Sredoz. podr. Pala-
gruška z. **friderici** Vis.¹
Gola b. 21
- 21 L. kožnati, žljezdasto istočkani, njihovi odsječci lancetasti; ovoj 14 –
17 mm dug, 9 – 12 mm širok; cvj. tamnocrveni. Sredoz. podr. **crithmifolia** Vis.²
Žljezdasta z. **glaberrima** Tsch.
L. goli, njihovi odsječci linealni; ovoj 10 mm dug i 6 mm širok; cvj.
crvenkasti. Sredoz. podr. Gola z. 22
- 22 Ovojni l. s cjelovitim ili trepavičavim privjeskom koji malokad prelazi
u trn 23
Ovojni l. bez privjeska, završavaju jednostavnim ili rasperanim trnom
. 33
- 23 Donji l. st. rasperani; privjesci ovojnih l. okruglasti, nazubljani,
kožičasti; dvogod. zeleni; cvj. crvenkasti; b. sredoz. podr. . . . 24
Donji l. st. cjeloviti ili vrlo slabo krpasto rasperani (malokad rasperani,
ali tada privjesci ovojnih l. s dugim, perasto trepavičavim vrhom)
. 25
- 24 Grane često produljene; ovoj 12 – 14 mm širok; privjesci ovojnih l. u
sredini s velikom, crnom pjegom. Sredoz. podr. Crnopjegasta z. **deusta** Ten.
Grane su vrlo malo ili nimalo produljene; ovoj 10 mm širok; privjesci
ovojnih l. bijeli ili u sredini smeđi (iznimno čitavi smeđi). Sredoz.
podr. (C. splendens) Bijela z. **alba** Vis.
- 25 Privjesci ovojnih l. nisu pravilno češljasto trepavičavi; papusa nema
(C. jacea s. l.) 26
Privjesci ovojnih l. pravilno češljasto trepavičavi 29
- 26 St. razmjerno visoka, već ispod sredine razgranjena; grane produljene,
strše, nalik na šibe; l. ± paučinasto vunenasti, sivkasti, linealno lan-
cetasti. Uskolisna z. **angustifolia** (Schrk.) Gremli
St. nerazgranjena ili razgranjena, ali su grane kratke (iznimno su grane
produljene, ali tada nisu nalik na šibe) 27

¹ Kod var. *jabukensis* (Ginzb. et Teyb.) Hay. veće su gl., a papus je simetričan.

² C. *crithmifolia* × *jabukensis* = C. *pomoënsis* Teyb. (O. Jabuka).

- 27 Privjesci ovojnih l. plosnati ili samo neznatno udubljeni, vanjski često
resasti; l. zeleni, eliptični ili lancetasti. Planin. livade. Livadna z. **jacea** L. s. s.
Privjesci ovojnih l. jako udubljeni, većinom svi cjelovitog ruba . . . 28
- 28 St. niska i nerazgranjena, ili su grane vrlo kratke; gl. velike, obavijene
l.; l. sivkasto vunenasti; privjesci ovojnih l. blijedosmeđi, u sredini
tamniji. Planin. livade. Hrvatska z. **croatica** Hay.
St. razgranjena, grane ± produljene; gl. okružene (ali ne obavijene!)
malenim l.; privjesci ovojnih l. prozirno bijeli ili blijedosmeđi, na
rubu previnuti. Planin. livade. Prozirnobijela z. **bracteata** Scop.
- 29 Privjesci ovojnih l. pri dnu ljuskavo prošireni, a zatim produljeni u
dug, perasto trepavičav, svinut vrh 30
Privjesci ovojnih l. linealno lancetasti ili trokutasti 31
- 30 -L. ± paučinasto sivi; ovoj jajolik, 15 – 18 mm dug; roška 6 – 8 puta
dulja od papusa. Paučinastosiva z. **stenolepis** Kern.
L. zeleni; ovoj okruglast, oko 20 mm dug; roška 3 – 5 puta dulja od
papusa. Zelena z. **pseudophrygia** C. A. Mey.
- 31 Papus 3 – 4 puta kraći od roške; st. nerazgranjena ili rašljasta, s 2 gl.;
ovoj 16 mm dug; privjesci ovojnih l. s obje strane s 12 – 20 trepavica.
Crna z. **aterrima** Hay.
Papusa nema 32
- 32 Privjesci ovojnih l. lancetasti, prema natrag svinuti, smeđi; l. zeleni;
gl. pojedinačne; cvj. crvenkasti. Livade. Pahuljasta z. **macroptilon** Borb.
Privjesci ovojnih l. trokutasti, crni, terminalne trepavice kraće od po-
stranih; l. većinom zeleni. Vlažne šume, livade. Nesigurina z. **dubia** Sut.
- 33 L. st. se spuštaju niz st.; cvj. žuti 34
L. st. se ne spuštaju niz st.; cvj. crveni; papusa nema; ovoj 6 – 7 mm
širok; trn ovojnih l. 10 – 15 mm dug. (*Calcitrapa stellata*) Zvezdasta
z. **calcitrapa** L.
- 34 Cvj. žljezdasti; l. zeleni, fino dlakavi; ovojni l. žučkasti, fino dlakavi, s
5 – 8 mm dugim trnom. Sredoz. podr. Mljetska z. **melitensis** L.
Cvj. nisu žljezdasti; l. paučinasto vunenasti; ovojni l. zelenkasti, goli,
s 10 – 15 mm dugim trnom. Bodljikava z. **solstitialis** L.

62. *Carthamus* L. — bodalj

- Svi cvj. bez papusa; cvj. crvenonarančasti; st. i l. goli; l. cjeloviti, pilasto
nazubljani. *Kult. i podivlj.* Bojadisarski b. **tinctorius** L.
Papus od ljuščica (samo ga na obodnim cvj. nema); cvj. zlatnožuti; st.
paučinasto vunenasti; l. rasperani ili izverugano pilasti. Sredoz.
podr. Vunenasti b. **lanatus** L.

63. *Cnicus* L. — čakalj

Jednogod. zelen; st. žljezdasto vunenasta; l. trnovito nazubljeni; cvj. blijedožuti. (*i kult. i podivlj.*) Sredoz. podr. Pravi č.

benedictus L.

64. *Scolymus* L. — dragušica, sikalina

Dvogod. zelen; l. se spuštaju niz st.; ovojni l. ušljeni; cvj. žuti. Sredoz. podr. Španjolska d., »Sikalina«.

hispanicus L.

65. *Cichorium* L. — vodopija

- 1 Trajnica; l. hrapavi, zeleni; roška 8–10 puta dulja od papusa. Divlja v. *intybus* L.¹

Zeleni; roška 4–6 puta dulja od papusa 2

- 2 Roška 4 puta dulja od papusa; prizemni l. izverugano nazubljeni ili rasperani. *Kult. i podivlj.* Zimska v. *endivia* L.

Roška otprilike 6 puta dulja od papusa; prizemni l. većinom pilasto rasperani, malokad cjeloviti. Sredoz. podr. Sredozemna v.

pumilum Jacq.

66. *Lapsana* L. — ognjičina

Jednogod. zelen; donji l. lirasti, ostali nazubljeni; gl. žute, malene, u metlici. Šume. Obična o.

communis L.

67. *Aposeris* Neck. — ognjičica, praseće zelje

Trajnica; st. s 1 gl.; l. pilasto rasperani, terminalna krpa tupo trokuta-sta; cvj. žuti. Smrdljiva o.

foetida (L.) Less.

68. *Hyoseris* L. — sisava trava

Jednogod. zelen; odsječci l. grubo nazubljeni; st. polegnuta, jednako duga kao i l., za vrijeme dozrijevanja pl. kijačasto odebljala; ovojni l. skupljeni. Sredoz. podr. Hrapava s. t.

scabra L.

Trajnica; odsječci l. većinom s 3 zupca; st. uspravna, dulja od l., nije odebljala; ovojni l. (za vrijeme dozrijevanja p.) zvjezdoliko strše. Sredoz. podr. Zrakasta s. t.

radiata L.

69. *Arnoseris* Gärt. — jagnjevac

Jednogod. zelen; stapke gl. u gornjem dijelu kijačasto odebljale; l. izverugano rasperani; cvj. žuti. Mali j.

minima (L.) Schweig. et Koerte

70. *Zacyntha* L. — žutenica

Jednogod. zelen; prizemni l. pilasto rasperani ili cjeloviti; cvj. žuti. Sredoz. podr. Bradavičava ž.

verrucosa Gärt. n.

71. *Rhagadiolus* Scop. — kosovac

Jednogod. zelen; l. duguljasto jajoliki; cvj. žuti. Sredoz. podr. Zvezdasti k.

stellatus (L.) Gärt. n.

72. *Hedypnois* Scop. — mliječnjak

St. gola; l. ± nazubljeni; stapke gl. ispod same gl. stegnute. Sredoz. podr. Kretski m.

cretica (L.) Willd.

St. snažna, oštro bodljasta; l. nazubljeni ili lirasti; stapke gl. nisu ispod same gl. stegnute. Sredoz. podr. Cjevasti m.

tubaeformis Ten.

73. *Hypochoeris* L. — jastrebljak

- 1 Zrake papusa peraste, jednoreodne; trajnica; st. ukočeno dlakava; l. često sa smeđim pjegama. Livade. Pjegasti j.

maculata L.

Zrake papusa dvoredne, vanjske končaste, unutarnje peraste; st. gola 2

- 2 Trajnica; obodni cvj. dulji od ovoja; sve roške s kljunom. Livade. Korjeniti j.

radicata L.

Jednogod. zelen; obodni cvj. jednako dugi kao i ovoj; roške s oboda bez kljuna. Glatki j.

glabra L.

74. *Leontodon* L. — lavlji zub

- 1 Obodne roške bez perastog papusa (mjesto papusa malena krunica ili nekoliko ljuščica) 2

Sve roške s perastim papusom 3

- 2 K. valjkast; središnje roške na vrhu sužene u kljun. Maslačasti l. z.

taraxacoides (Vill.) Mér.

K. gomoljasto odebljao; središnje roške već od sredine sužene u kljun. Sredoz. podr. Gomoljasti l. z.

tuberosus L.

- 3 Sve zrake papusa jednolično peraste; st. većinom razgranjena; stapke gl. u gornjem dijelu odebljale. Livade. Jesenski l. z.

autumnalis L.

Unutarnje zrake papusa peraste, vanjske kraće, hrapave, malokad također peraste 4

¹ Var. *sativum* («cikorija») kultivira se zbog jestivih listova i korijena.

¹ Kod var. *edulis* (Gärt.) DC. donji su l. lirasti.

- 4 Podanak kratak, kos, odrezan 5
Podanak okomit, produljen, vretenast 6
- 5 L. s rašljastim ili razgranjenim dlakama, izverugano nazubljeni, iznimno rasperani; ovoj i gornji dio st. s bijelim, ukočenim dlakama. Livade. Oštrodlakavi l. z. **hispidus** L.
L. redovno goli; stapke gl. s 1–2 ljuske ili gole; ovojni l. goli. Livade. Dunavski l. z. **danubialis** Jacq.
- 6 L. cjelovitog ruba ili razmaknuto nazubljeni, baršunasto pustenasti; st. s 1 gl. Vapnenačka podloga. Sivkasti l. z. **incanus** (L.) Schrk.
L. izverugano nazubljeni ili rasperani 7
- 7 Sve zrake papusa peraste, kraće od p.; l. većinom rasperani, gusto dlakavi. Kovrčavi l. z. **crispus** Vill.
Vanjske zrake papusa mnogo kraće od unutarnjih, a unutarnje nešto dulje od p.; l. izverugano nazubljeni. Planin. podr. (L. visianii) Rossijev l. z. **rossianus** Deg. et Lengy.

75. **Picris** L. — jagušac
(inkl. *Helminthia*)

- 1 Vanjski ovojni l. mnogo veći od ostalih, te obavijaju gl.; l. bodljasto hrapavi. (*Helminthia* e.) Lisičinasti j. **echioides** L.
Vanjski ovojni l. nisu veći od ostalih 2
- 2 Vanjski ovojni l. na rubu i uz središnje rebro bodljasto trepavičavi; l. st. pri dnu sroliki. Kamenita mjesta. (*P. laciniata*) Bodljastotrepavičavi j. **hispidissima** (Bartl.) Koch
Vanjski ovojni l. nisu nikada na rubu trepavičavi 3
- 3 Gl. u metličastom ili grozdastom cvatu, postrane na stapkama; ovojni l. dlakavi. Runjikasti j. **hieracioides** L.
Gl. na vrhu st. u gustom štitastom cvatu, postrane sjedeće; ovojni l. obično goli. Sredoz. podr. Finotrnoviti j. **spinulosa** Bert.

76. **Urospermum** Scop. — babljača

- Ovoj s bodljicama ili bodljasto ukočenim dlakama; kljun roške pri dnu proširen (širi od same roške), a tada naglo sužen u tanak držak; papus redovno snježno bijel. Sredoz. podr. Bijela b. **picroides** (L.) Desf.
Ovoj mekano dlakav; kljun roške postupno sužen, papus smeđocrvenkast. Sredoz. podr. Smeđocrvena b. **dalechampii** (L.) Desf.

77. **Tragopogon** L. — kozja brada

- 1 Papus obodnih cvj. (odnosno p.) od 5 hrapavih bodljica, a središnjih perast; jednogod., gola b.; cvj. grimizocrveni. Sredoz. podr. Križana k. b. **hybridus** L.
Papus svih cvj. zrakasto perast 2
- 2 Cvj. grimizocrveni 3
Cvj. žuti 5
- 3 Kljun roške odebljao, ispod papusa stegnut; l. pri dnu malo prošireni, zatim usko linealni; 4–5 ovojnih l. Kamenita mjesta. Balkanska k. b. **balkanicus** Vel.
Kljun roške nije odebljao; b. sredoz. podr. 4
- 4 Ovojni l. dulji od cvj., najčešće ih ima 8; roške 3–4 cm duge (s kljunom!). Sredoz. podr. Lukasta k. b. **porrifolius** L.
Ovojni l. uglavnom jednako dugi kao i cvj., ima ih 8–10; roške otprilike 2 cm duge. Sredoz. podr. Vunastoroškasta k. b. **eriospermus** Ten.
- 5 Stapke gl. prema gore kijačasto odebljale; ovoj dulji od obodnih cvj.; gl. odozgo udubljene. (T. maior) Velika k. b. **dubius** Scop.
Stapke gl. vrlo malo ili uopće nisu odebljale 6
- 6 Kljun roške mnogo dulji (2–3 puta) od roške; ovojni l. bez poprečne udubine; l. pri dnu bijelo pahuljasti. Livade. Tomasinijeva k. b. **tommasinii** Schlz.
Kljun roške najviše jednako tako dug kao roška 7
- 7 Cvj. blijedožuti, nisu dulji od ovoja; a. žute, na vrhu crne. Livade. Livadna k. b. **pratensis** L.
Cvj. zlatnožuti, dulji od ovoja; a. žute, s uzdužnim crnim prugama. Livade. Istočnjačka k. b. **orientalis** L.

78. **Scorzonera** L. — zmijak
(excl. *Gelasia*)

- 1 Cvj. blijedocrvenkasti; l. goli, s obje strane suženi. Crvenkasti z. **rosea** W. K.
Cvj. žuti 2
- 2 St. s 1–2 ljuskava l., nerazgranjena; l. šiljasti. Austrijski z. **austriaca** Willd.
St. s mnogo l., ponekad razgranjena; l. dugačko ušiljeni. (*i kult.*) Španjolski z. **hispanica** L.

79. *Podospermum* DC. — politovac

Dvogod. b.; cvj. podjednako dugi kao i ovoj; papus jednako dug kao i sama roška. (*Scorzonera* l.) Krpasti p. **laciniatum** (L.) DC. Trajnica; cvj. dvostruko dulji od ovoja; papus dulji od roške. Sivi p. **canum** C. A. Mey.

80. *Gelasia* Cass. — gelazija

Trajnica; l. linealni, žljezdasti, s dugim trepavicama; cvj. blijedožuti, obodni s crvenom prugom; papus nadvisuje ovoj. Livade. (*Scorzonera* v.) Vlasnata g. **villosa** (Scop.) Cass.

81. *Lagoseris* M. B. — zečevac

(*Trichocrepis* Vis.)

Jednogod. b.; st. bez l., u gornjem dijelu redovno razgranjena; l. u rozeti; cvj. žuti. Sredoz. podr. (*L. sancta*) Rascijepani z. **bifida** Koch

82. *Chondrilla* L. — zvečka

Trajnica; st. razgranjena, u donjem dijelu bodljikava, u gornjem gola; l. goli; gl. sjedeće; cvj. žuti, odozdo s crvenom prugom. Žuta z. **juncea** L.

83. *Taraxacum* Web. — maslačak

- 1 Zrela roška hrđavosmeđa ili crvenosmeđa 2
- Zrela roška blijedosmeđa 3
- 2 Roška crvenosmeđa, postupno sužena; vanjski ovojni l. sa širokim blijedim rubom. Hopeov m. **hoppeanum** Gris. Roška hrđavosmeđa, naglo sužena u kljun; vanjski ovojni l. s vrlo uskim blijedim rubom. (*Leontodon glaucescens*) Glatki m. **laevigatum** Hand. Mazz.
- 3 Vanjski ovojni l. sa širokim rubom, na vrhu većinom s malenim roščićem 4
- Vanjski ovojni l. bez ruba ili s uskim i nejasnim rubom (malokad je rub širok, ali su tada l. linealni) 5
- 4 L. sve do središnje žile rasperani; ovoj smeđozelenkast; roška postupno sužena u šiljak; k. vrlo deo; b. cvate obično u jesen. Sredoz. podr. Velekorjenski m. **megalorhizon** (Forsk.) Hand. Mazz. L. izverugano rasperani, goli; ovoj sivkasto zelen; roška naglo sužena u kratak šiljak. Livade. Modrozeleni m. **obliquum** (Fr.) Dahlst.

5 Vanjski ovojni l. linealni, za vrijeme cvatnje neznatno kraći od unutarnjih, redovno prema natrag previnuti, s nejasnim rubom. Livade. Ljekoviti m. **officinale** Web. Vanjski ovojni l. jajoliki ili lancetasti, znatno kraći od unutarnjih, redovno priligli ili strše 6

6 L. linealni ili duguljasto lancetasti; vanjski ovojni l. jajoliki, sa širokim rubom. Močvarne livade. Močvarni m. **palustre** Lam. et DC. L. obrnuto jajoliki; vanjski ovojni l. bez ruba ili s vrlo uskim rubom. Planin. pašnjaci. (*T. erectum*) Planinski m. **alpinum** Hegetschw.

84. *Reichardia* Roth. — bršaka
(*Picridium* Desf.)

Cvj. sumporastožuti, gotovo dvostruko dulji od ovoja; ovojni l. sa širokim, kožičastim rubom; l. izverugano rasperani, odsjeći trnoviti nazubljeni. Velelisna b. **macrophylla** Vis. et Panč. Cvj. blijedožuti, otprilike za polovinu dulji od ovoja; ovojni l. blijedo obrubljeni; l. zeleni, cjelovitog ruba ili rasperani. Sredoz. podr. (*Picridium vulgare*) Sredozemna b. **picroides** (L.) Roth.¹

85. *Cicerbita* Wallr. — mlječ
(*Mulgedium* Cass.)

Cvj. stapke i gornji dio st. žljezdasto dlakavi; ovoj žljezdasto bodljast; cvj. ljubičasti; b. s mlječnim sokom neugodna mirisa. Pretplanin. podr. Ljubičasti m. **alpina** (L.) Wallr.

86. *Sonchus* L. — ostak

- 1 Trajnica; roška s obje strane s 5 rebra 2
- Zeleni; roška s obje strane s 3 rebra ili s mnogo uzdužnih pruga 4
- 2 Gornji l. pri dnu kopljasti, sa šiljastim uškama; roška žučkasta. Močvarna mjesta. Močvarni o. **paluster** L. Gornji l. pri dnu srcoliki, uške zaobljene; roška smeđa 3
- 3 St. većinom s 1 gl.; stapke gl. i ovoj goli; l. produženo lancetasti, cjeloviti ili izverugani. Uz more. Primorski o. **maritimus** L. St. većinom s više gl.; stapke gl. i ovoj obično žljezdasto dlakavi;² l. pilasto izverugani, malokad cjeloviti ili izverugani. Polja. Poljski o. **arvensis** L.
- 4 Roška glatka, s obje strane s 3 rebra; gornji l. st. srcoliki i obuhvaćaju st., sa zaobljenim uškama 5
- Roška bradavičavo hrapava; gornji l. st. kopljasti, obuhvaćaju st., s ušiljenim uškama 6

¹ Obuhvaća više oblika.
² Kod var. *laevipes* Koch su stapke gl., a često i ovoji, goli.

- 5 Roška na rubu trepavičava; st. u gornjem dijelu s ljubičastim žljezdastim dlakama; l. lirasto rasperani. Modrozeleni o. **glaucescens** Jord.
Roška na rubu gola; st. gola ili sa žljezdastim dlakama; l. cjeloviti, krpasti ili pilasto izverugani. Oštri o. **asper** (L.) Hill
- 6 Roška s obje strane s 3 rebra; samo donji l. na peteljci; ovoj samo isprva bijelo pahuljast. Zeljasti o. **oleraceus** L.
Roška s mnogo uzdužnih pruga; većina l. na peteljci; ovoj pri dnu bijelo pahuljast. Sredoz. podr. Nježni o. **tenerimus** L.
- 87. Mycelis** Cass. — salatika
Trajnica; gl. malene, s 3–5 žutih cvj.; roška crnkasta, s 12–15 rebara, sužena u bijeli kljun. (*Lactuca m.*) Zidna s. **muralis** (L.) Dum.
- 88. Lactuca** L. — salata
- 1 Cvj. crvenkastomodri; roška s obje strane s 1 rebrom; trajnica. Modra s. **perennis** L.
Cvj. žuti; roška s obje strane s više rebara 2
- 2 L. se spuštaju niz st., donji rasperani, gornji linealni, cjeloviti; gl. redovno s 5 cvj.; st. kao kost tvrda, bijela. Šibasta s. **viminea** (L.) Presl.
L. se ne spuštaju niz st.; gl. s više cvj. 3
- 3 St. zelena; kljun roške crn; l. odozdo glatki. Šume. Šumska s. **quercina** L.
St. kao kost bijela; kljun roške bijel 4
- 4 Gornji l. linealno lancetasti, cjelovitog ruba; ovoj 15 mm dug; kljun gotovo dvostruko dulji od roške. Vrbolika s. **saligna** L.
Gornji l. trnovito nazubljeni (malokad cjelovitog ruba, ali tada nisu linealno lancetasti); roška jednako duga kao i kljun 5
- 5 Čitav cvat širok, gronjast; l. pri dnu srcoliko kopljasti, obuhvaćaju st., cjeloviti ili rasperani, ± strše. *Kult. i podivlj.* Zelena s. **sativa** L.¹
Čitav cvat piramidalan ili jajolik; l. odozdo iznad glavne žile bodljasti,² ± uspravni ili kosi, najčešće u položaju sjever-jug (»kompasna biljka«); roška svijetlosiva. (*L. scariola*) Divlja s. **seriola** L.

¹ Obuhvaća velik broj kultiviranih oblika.

² Kod var. *integrata* Gren. Godr. nemaju l. odozdo bodlji.

89. Prenanthes L. — gorčika

Trajnica; st. gola, u gornjem dijelu razgranjena; l. goli, tanki; gl. viseće, u rahloj metlici; cvj. crveni ili ljubičasti, rijetko bijeli. Šume. Crvena g. **purpurea** L.

90. Crepis L. — dimak

- 1 Roške bez kljuna 2
Bar unutarnje roške s kljunom 17
- 2 Podzemna st. s gomoljima; st. s 1 gl., gola, na vrhu žljezdasto dlakava; l. duguljasto lancetasti, nazubljeni; ovoj pri dnu žljezdasto dlakav. Sredoz. podr. Lukovičasti d. **bulbosa** (L.) Tsch.
Podzemna st. (ukoliko postoji) bez gomolja 3
- 3 Trajnice 4
Zeleni 13
- 4 Cvj. crvenkasti ili bijeli; st. s 1–4 gl., ovojni l. crnkasti. Planin. podr. (*C. incarnata*) Dinarski d. **dinarica** Beck
Cvj. žuti ili narančasti 5
- 5 St. nosi l. 6
St. bez l. ili s 1–3 linealne ljuske 11
- 6 Vanjski ovojni l. zeleni, unutarnji sivo pustenasti; st. na vrhu metličasto razgranjena; l. 1–2 puta rasperani, njihovi odsječci (liske) usko linealni. Uskoliskasti d. **chondrilloides** Jacq.
Svi ovojni l. dlakavi 7
- 7 Bar donji l. st. pri dnu zaobljeni ili srcoliki, sjedeći 8
L. st. lancetasti i pri dnu kopljasti ili pri dnu suženi i sjedeći . . . 9
- 8 Papus žučkast, salomljiv; roška s 10 rebara; st. gola. Vlažna, močvarna mjesta. Močvarni d. **paludosa** (L.) Mch.
Papus snježno bijele boje, savitljiv; roška s 20 rebara; st. fino dlakava. Pretplanin. pašnjaci. (*C. mollis*) Hrvatski d. **croatica** Schloss. et Vuk.
- 9 Ovoj gusto žljezdasto dlakav;¹ st. dlakava; l. modrozeleni, rijetko dlakavi; papus bijel. Pretplanin. podr. Pantočekov d. **pantocseki** (Vis.) Latrel
Ovoj s kratkim, tamnim dlakama, uglavnom bez žlijezda¹ 10

¹ Kod *C. alpestris* var. *viscidula* Fröl. ovoj je također žljezdasto dlakav.

- 10 Papus snježno bijel; l. fino dlakavi; ovoj 12–18 mm dug, s maslinasto zelenim dlakama. Pretplanin. pašnjaci. Pretplaninski d.
alpestris (Jacq.) Tsch.
Papus mutno bijel, krut; l. goli; ovoj 10–12 mm dug, većinom s crnim dlakama. Planin. podr. Zakenov d.
jacquinii Tsch.
- 11 St. u gornjem dijelu razgranjena, s mnogo gl.; l. dlakavo hrapavi, cjelovitog ruba ili fino nazubljeni; cvj. blijedožuti. Livade. Mnogoglavčasti d.
praemorsa (L.) Tsch.
St. redovno nerazgranjena, s 1 gl. (vrlo rijetko s 2–3 gl.) . . . 12
- 12 St. pri vrhu s crnim dlakama; l. kijačasto obrnuto jajoliki; ovoj 10–13 mm dug; cvj. narančasti, izvana crveni. Planin. pašnjaci. Zlatni d.
aurea (L.) Cass.
St. gola; l. lancetasti, postupno suženi u kratku peteljku; ovoj 7–10 mm dug; cvj. zlatnožuti ili narančasti. Planin. pašnjaci. Goli d.
columnae (Ten.) Fröhl.¹
- 13 Unutarnji ovojni l. iznutra goli, a vanjski znatno kraći od unutarnjih, prilegli; gl. malene, svijetložute. Sredoz. podr. Lijepi d.
pulchra L.
Unutarnji ovojni l. ± pahuljasti, žljezdasto dlakavi ili dlakavi . . . 14
- 14 Unutarnji ovojni l. na unutarnjoj strani ± dlakavi, vanjski strše . . . 15
Unutarnji ovojni l. na unutarnjoj strani goli; l. st. plosnati, gornji pri dnu kopljasti 16
- 15 Ovojni l. duguljasto linealni, tupi; l. st. duguljasti, pri dnu većinom uškasto nazubljeni; t. žut (iznimno zelen). Dvogodišnji d.
biennis L.
Ovojni l. lancetasti, suženi; gornji l. st. linealni, pri dnu kopljasti, na rubu previnuti; t. (bar u suhom stanju) zelenkastocrn. Pješčana mješta. Krovni d.
tectorum L.
- 16 Vanjski ovojni l. prilegli, usko linealni; p. na vrhu jedva primjetno sužen; gl. malene; cvjetišta golo; t. žut. (C. virens) Zeleni d.
capillaris (L.) Wallr.
Vanjski ovojni l. strše, lancetasti; p. na vrhu sužen; gl. razmjerno velike; cvjetišta kratko dlakavo; t. smeđ. Francuski d.
nicaeensis Balb.
- 17 Cvj. ružičasti; unutarnji ovojni l. s ledne strane žljezdasto dlakavi; jednogod. zelen. Sredoz. podr. (i kult.) Ružičasti d.
rubra L.
Cvj. žuti 18

¹ Obuhvaća više oblika.

- 18 Stapke gl. prije cvatnje uspravne 19
Stapke gl. prije cvatnje viseće 21
- 19 Vanjski ovojni l. bodljasto trepavičavi, šiljasti; st. i l. bodljasto dlakavi. Bodljastotrepavičavi d.
setosa Hall. f.
Vanjski ovojni l. goli 20
- 20 Vanjski ovojni l. ovalni, udubeni, kožičasti; br. kožičaste, s uskom zelenom prugom s ledne strane. Sredoz. podr. Mjehurasti d.
vesicaria L.
Vanjski ovojni l. jajoliko lancetasti, prema vrhu suženi, samo na rubu kožičasti; br. linealne, zelene. Livade. Livadni d.
taraxacifolia Thuill.
- 21 Ovoj 6–7 mm dug, fino pahuljast, bez dlaka i žlijezda; jednogod. zelen. Sredoz. podr. Stegnuti d.
stricta Scop.
Ovoj 9–15 mm dug 22
- 22 St. (u gornjem dijelu) i ovojni l. bodljasto dlakavi; donji l. pilasto izverugani. Bodljastodlakavi d.
rheoedifolia M. B.
St. s mekanim dlakama ili gotovo gola; ovojni l. redovno žljezdasto dlakavi. Smrdljivi d.
foetida L.

91. *Hieracium* L. — runjika

- 1 Rebra roške spajaju se na vrhu u odeblija prsten; roška 2,5–5 mm duga; b. bez vriježa; cvj. žuti (nikad narančasti niti izvana s crvenim prugama) (*Euhieracium*) 2
Rebra roške (10) završavaju se zubićima; roška 1,5–2,5 mm duga; b. s vriježama; cvj. žuti ili narančasti, obodni često izvana s crvenim prugama (*Pilosella*) 22
- 2 Dlake papusa peraste ili s velikim zupcima (zupci bar dvostruko dulji od promjera dlaka) 3
Dlake papusa jednostavne, ponekad sa zupcima, ali su zupci gotovo jednake duljine kao i promjer dlake 4
- 3 Gornji dio st. i stapke gl. pahuljaste; ovoj 9–13 mm dug. Valdštajnova r.
waldsteinii Tsch.
Gornji dio st. i stapke gl. nisu pahuljaste; ovoj 12–15 mm dug. Gologlavčasta r.
gymnocephalum Gris.
- 4 Prizemni l. potpuno nedostaju ili su već prije cvatnje suhi 5
Prizemni l. sterilnih st. (bez cvj.) prezimljuju, za vrijeme cvatnje još su svježi 8

- 5 Svi l. st. prema dnu suženi, donji ponekad s peteljkom; vanjski ovojni l. prema natrag svinuti; gl. redovno u štitastom cvatu. Šume. Štitasta r. **umbellatum** L.
Bar srednji l. st. pri dnu široki, sjede, često obuhvaćaju st. . . . 6
- 6 Stapke gl. i ovoj redovno žljezdasto dlakavi; l. tanki, odozdo modrozeleni, s istaknutom nervaturom, pri dnu često u obliku gusala; p. žučkast. Gorčikasta r. **prenanthoides** Vill.
Stapke gl. i ovoj s malo žlijezda ili bez njih 7
- 7 Gornji l. st. pri dnu većinom srcoliki, te obuhvaćaju st.; ovojni l. prillegli; l. većinom hrapavo dlakavi; p. smeđ ili crn. Šume. Savojska r. **sabaudum** L.
L. st. djelomično na peteljci ili sjede, te pri dnu široko zaobljeni ili suženi; ovoj svijetlozelen; gl. u grozdastom cvatu. Šume. Razgranjena r. **racemosum** W. K.
- 8 B. gusto žljezdasto dlakava i ljepljiva, snažna, obično obilno razgranjena; l. napola obuhvaćaju st. Pretplanin. podr. Žljezdastoljepljiva r. **amplexicaule** L.
B. nikada ljepljiva (iako često žljezdasta) 9
- 9 Ovojni l. nisu izrazito poredani kao crepovi na krovu, vanjski mnogo kraći 10
Ovojni l. izrazito poredani kao crepovi na krovu; l. većinom prema dnu suženi 14
- 10 St. nosi l.; ovojni l. obilno žljezdasto dlakavi, osim toga pahuljasto pustenasti i dlakavi; l. bez žlijezda. Šume. (H. lachenalii) Obična r. **vulgatum** Fr.
St. bez l. ili s 1 do 2 l. 11
- 11 Prizemni l. s obje strane gusto trepavičavi, često cjelovitog ruba; gl. malene, uske, brojne. Šume. (H. transylvanicum) Okruglasta r. **rotundatum** Kit.
Prizemni l. odozgo goli ili dlakavi, a samo na rubu trepavičavi, većinom oštro ili mekano pilasti 12
- 12 Stapke gl. i ovoj obilno žljezdasto dlakavi, pahuljasto pustenasti i često dlakavi; st. većinom s više gl. (H. sylvaticum) Šumska r. **murorum** L.
Stapke gl. i ovoj bez žljezdastih dlaka ili s vrlo malo njih; ovojni l. ušiljeni 13
- 13 Ovojni l., rijetkodlakavi, gusto sivo pustenasti; st. uglavnom bez trepavica; l. odozgo goli; t. većinom žut. Viličasta r. **bifidum** Kit.
Ovojni l. gusto dlakavi i sivno pahuljasti; st. s dugim trepavicama; l. odozgo rijetko dlakavi; t. taman. (H. pallescens) Urezana r. **incisum** Hoppe
- 14 Ovoj okruglast, s dugim trepavicama ili gusto dlakav; b. često gusto dlakava 15
Ovoj valjkast, gol ili kratko dlakav; b. slabo dlakava ili uopće bez dlaka 19
- 15 Vanjski ovojni l. nalik na l., strše, unutarjni linealni; l. st. bar odozdo s dugim trepavicama, sjedeći ili napola obuhvaćaju st. Planin. podr. Vlasnata r. **villosum** Jacq.
Vanjski ovojni l. nisu nalik na l., vrlo malo ili uopće nisu širi od unutarnjih, većinom uspravni 16
- 16 L. goli ili pri dnu trepavičavi, kruti i modrozeleni, linealno lancetasti. Planin. podr., vapnenačka podloga. Tvrdolisna r. **glabratum** Hoppe
L. s obje strane ili bar odozdo gusto dlakavi 17
- 17 L. odozgo goli (ili uglavnom goli), odozdo dlakavi; prizemni l. cjelovitog ruba ili razmaknuto nazubljeni; na st. 4–7 l. Planin. podr. Planinska r. **scorzonerifolium** Vill.
L. s obje strane gusto dlakavi, često još s dugim trepavicama . . . 18
- 18 Prizemni l. većinom grubo nazubljeni, kratko dlakavi, redovno jasno odijeljeni od peteljke; gl. razmjerno malene i uske, rijetko trepavičave. Planin. podr. Nazubljena r. **dentatum** Hoppe
Prizemni l. gotovo cjelovitog ruba, s dugim trepavicama, bez peteljke ili postupno prelaze u peteljku; gl. velike i debele, s dugim trepavicama. Planin. podr., vapnenačka podloga. Svjetlodlakava r. **morisianum** Rchb. f.
- 19 Prizemni l. uski, linealni ili lancetasti, cjelovitog ruba (iznimno razmaknuto nazubljeni), bez izrazite peteljke 20
Prizemni l. lancetasti ili duguljasto lopatasti, često nazubljeni, redovno s jasno razvijenom peteljkom 21
- 20 Prizemni l. linealni; st. često već pri dnu razgranjena, grane vitke, strše; gl. malene. Šume. Sitnoglavičasta r. **porrifolium** L.
Prizemni l. lancetasti; st. većinom samo u gornjem dijelu s kratkim granama; gl. veće. Pretplanin. podr., pukotine stijena i sl. Zvinčasta r. **bupleroides** Gmel.
- 21 Prizemni l. na dugoj peteljci, fino nazubljeni, prema dnu s vrlo dugim dlakama; l. se prema gore smanjuju; t. žut. (H. heterogynum) Kučinasta r. **stuposum** Rchb.
Prizemni l. na kratkoj peteljci ili bez jasno razvijene peteljke; t. smeđ. Vapnenačka podloga. Modrozeleni r. **glaucum** All.
- 22 St. nerazgranjena, s 1 gl., bez l. (malokad u donjem dijelu rašljasta); l. odozdo pustenasti; podanak redovno s vriježama 23
St. razgranjena, s više gl. (posve iznimno s 1 gl.) 24

- 23 Ovojni l. uski i šiljasti; vriježe tanke i produžene. Mala r. **pilosella** L.
Ovojni l. široki, svi ili bar vanjski uglavnom tupi, često na rubu svijetliji; vriježe kratke, debele. Hopeova r. **hoppeanum** Schult.
- 24 St. niska (do 20 cm visoka), s 1 do 5 gl. 25
St. viša, redovno s više gl. 26
- 25 B. bez vriježa; ovojni l. pahuljasti, osim toga s dlakama (pri dnu crnim), prema vrhu žljezdasti. Hofjelova r. **heuffelii** Janka
B. s dugim vriježama; ovojni l. goli ili rijetko dlakavi, često žljezdasti i na rubu bijeli. Vlažne livade. (H. lactucella) Uškasta r. **auricula** Lam. et DC.
- 26 Cvj. tamnonarančasti, obodni odozdo tamnocrveni; st. (naročito u gornjem dijelu) žljezdasta. Planin. podr. Narančasta r. **aurantiacum** L.
Cvj. žuti 27
- 27 L. zeleni ili žućkasto zeleni, ± mekano dlakavi 28
L. modrozeleni, ± ukočeno dlakavi 29
- 28 L. veliki, samo odozdo slabo pahuljasti; cvat metličast ili štitolik; obično razvijene nadzemne puzave vriježe. Vlažne livade. (H. caespitosum) Livačna r. **pratense** Tsch.
L. manji, s obje strane pahuljasti; cvat štitolik; nadzemne vriježe nisu razvijene. Suha mjesta. Paštitasta r. **cymosum** L.
- 29 Nadzemnih vriježa nema 30
Podanak s dugim vriježama koje nose l. 31
- 30 L. st. pri dnu široki, često napola obuhvaćaju st. (H. fussianum) Pavičeva r. **pavichii** Heuff.
L. st. pri dnu suženi; st. s 1–3 l. (H. piloselloides) Florentinska r. **florentinum** All.
- 31 L. samo na rubu i odozdo uz glavnu žilu bodljasto dlakavi; ovojni l. tamni, svijetlo obrubljeni. Bauhinova r. **bauhinii** Schult.
L. i na plojci ± gusto dlakavi; ovojni l. većinom gusto dlakavi. (H. pannonicum) Panonska r. **auriculoides** Lang.

* Brojne vrste poliploidno-apomiktičnog roda *Hieracium* vrlo su promjenljive, mnoge se nalaze još danas u razvoju, a između pojedinih vrsta postoje brojni prijelazni oblici. Stoga je određivanje pojedinih vrsta često vrlo teško (mnoge su hibridogene), pa će početnik moći ponekad vrstu odrediti samo približno. Iz tih razloga uzete su u ključ u obzir samo vrste šireg rasprostranjenja odnosno regionalno značajne vrste.